

Dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo LRS

Vsa naša skrb in ljubezen materam in otrokom

K otvoritvi »Tedna matere in otroka«

»Mi, dragi otroci, polagamo veliko važnost na vas. Na vas bo slonela naša nova Jugoslavija, vam bo ostalo delo, ki smo ga mi pričeli. Vi ste otroci nove Federativne ljudske republike Jugoslavije, vi ste najdragocenejši, kar ima naša domovina. Nestirno čakamo, da tudi vi stopite v vrste onih, ki se borijo za boljše življenje, do takrat pa se bomo mi brigali za vas.« »Mi želimo, da iz naše mladine vzgojimo čvrste ljudi, krepke po telesu in značju, čvrste v prepričanju in v želji, da postanejo to, kar hočejo postati.« Te besede maršala Tita jasno in preprosto izražajo pomen, ki ga imajo otroci za narodov obstoj in bodočnost, s temi besedami je nakazana vsa ljubezen in skrb, ki jo naša ljudska država posveča materam in otrokom.

Kolikšen pomen pripisuje naša ljudska država varstvu matere in otroka in vzgoji mladine, se vidi iz naših ustav, zvezne in republiške, ki kar sedem členov posvečata materinskemu in mladinskemu skrbstvu. »Država posebno varuje koristi matere in otroka z ustanavljanjem porodnišnic, dečjih domov in zavetišč in s pravico matere do plačanega dopusta pred porodom in po porodu« čl. 23. ustave LRS. »Starši imajo do otrok, ki so rojeni izven zakona, iste obveznosti in dolžnosti, kakor do zakonskih otrok, čl. 25. »Mladoletniki so pod posebnim varstvom države« čl. 19. »Otrokom padlih borcev in žrtev vojne gre posebna skrb države« čl. 34. »Država skrbi za telesno vzgojo ljudstva, posebno mladine, da se izboljšuje zdravje in delovna sposobnost ljudstva in da se krepki obrambna moč države«, čl. 35. »Država posveča posebno pozornost mladini in varuje njeno vzgojo«, čl. 37. S temi določbami so nakazane obveznosti, ki jih ima naša ljudska država do matere in otrok, obveznosti, ki jih izpolnjuje preko svojih zakonodajnih in izvršilnih organov.

Naša zakonodaja je že v tem kratkem času po izdaji zvezne ustave izpolnila domala vse obveznosti do matere in otroka ki so ji bile naložene z navedenimi ustavnimi določbami, nekatere pa je izpolnila, še preden je bila ustava izdana. Že drugi mesec po osvoboditvi Beograda je Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije izdal odlok, s katerim je vdovam in otrokom padlih borcev in žrtev fašističnega terorja zagotovil redno mesečno preskrbo v obliki začasne socialne pomoči. Preskrba otrok, vdov in staršev padlih borcev in umrlih invalidov pa je definitivno bila urejena z Zakonom o vojaških vojnih invalidih. Z osnovnim zakonom o zakonski zvezi je urejen pravni in socialni položaj matere in otroka v zakonu. Zakon o vajencih jemlje v posebno zaščito mladoletnike, ki so zaposleni kot učenci v gospodarskih podjetjih, vsebuje določbe, ki onemogočajo njihovo izkoriščanje od strani mojstrov, jim priznava pravico do nagrade in predpisuje način, kako naj se izvaja njihovo usposabljanje za stroko, ki so se ji posvetili. S posebno uredbo je zvezna vlada v smislu že omenjene ustavne določbe zaposlenim ženam priznala pravico do plačanega dopusta šest tednov pred porodom in šest tednov po porodu. S tem je preskrbljena porodnica, hkrati pa tudi zaščiten novorojen otrok, ki mu je zagotovljena materinska nega v prvih dneh po rojstvu. Zakon o socialnem zavarovanju delavcev, nameščencev in uslužbencev pa predvideva posebne pravice za zaposlene žene v primeru nosečnosti in poroda: pravico do porodniške hranarine za 6 tednov pred porodom in šest tednov po porodu, pravico do brezplačne zdravniške ali babiške pomoči ali 14 dnevne bolniške ali porodnišne pomoči, pravico do določene denarne podpore za opremo deteta in pravico do določene denarne podpore za hrano otroka za dobo 3 mesecev po prenehanju porodniške hranarine. Podobne pravice za primer poroda priznava ta zakon tudi ženam zavarovanih delavcev in nameščencev.

Na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ sta bila sprejeta zakona o skrbništvu in o posvojitvi, ki jima je prvenstveni namen zagotoviti mladoletnim osebam materialno preskrbo vzgojo in izobrazbo ter zavarovati njihove premoženjske in druge pravice. Da bi skrbstvo teh otrok osvobodilo vsakršnih formalnosti in birokratičnega obravnavanja, je zakon o skrbništvu posle skrbništva prenesel od sodišč na izvršilne odbore okrajnih ljudskih odborov s tem, da se pri svojem delu opirajo na družbene, posebno na mladinske organizacije. Ustavna določba o izenačitvi otrok, ki so rojeni izven zakona, z zakonskimi otroki je dosledno sprovedena skozi vsa naša zakonodaja. Vse pravice, ki jih zakon o socialnem zavarovanju delavcev, nameščencev in uslužbencev, zakon o državnih uslužbenih, zakon o pridobitvah pravic do pokojnine, zakon o vojaških vojnih invalidih, zakon o mirodnostnih vojnih invalidih in drugi zakoni priznavajo zakonskim otrokom, jih priznavajo v enaki meri tudi nezakonskim otrokom.

Navedene ustavne in zakonske določbe v korist matere in otrok niso prazne besede, reklama za inozemstvo in pesek v oči delovnemu ljudstvu, kakor so take določbe bile v stari Jugoslaviji, temveč so že živa stvarnost, izvršilne oblasti jih izvajajo v polnem obsegu. Naloge mladinske in materinske zaščite in vzgoje izvajajo kar štirje resori državne uprave: resor socialnega skrbstva, resor zdravstva, resor prosvete in resor zaščite delovnih odnosov. Prvi skrbi za materialno preskrbo socialno ogroženih mater in otrok, drugi za njihovo zdravje, tretji za njihov umstveni in kulturni razvoj, četrti za njihovo zaščito v delovnih odnosih.

Dosedanji uspehi mladinske in materinske zaščite

Zdravstveni zaščiti matere in otroka služi v naši republiki poleg redne zdravniške službe gosta mreža zdravstvenih ustanov: 3 otroške bolnišnice, 27 poliklinik za dojenčke in majhne otroke, 24 šolskih poliklinik, 4 porodnišnice, 1 materinski dom, 22 posvetovalnic za noseče žene, 24 posvetovalnic za matere z dojenčki in majhnimi otroki in 4 dečji domovi.

Socialni preskrbi in vzgoji socialno ogroženih otrok in mladine pa služijo mladinski domovi srednješolski internati, otroška okrevališča in domovi za fizično defektne in duševno zaostalo mladino ter domovi igre in dela. Prvi mladinski domovi so bili ustanovljeni še v polnem jeku narodno-osvobodilne borbe; naj omenim samo mladinski in materinski dom v gradu Snežniku, mladinski dom v Prezidu, mladinski in materinski dom v Podzemlju, danes pa imamo že 3 otroške domove (za otroke od 3 do 7 let), 11 mladinskih domov (za mladino od 7 do 14 let), 3 mladinska okrevališča, 39 dijaških internatov, 1 zavod za gluho-omljinjo, 2 deški vzgojalšči in 1 dečliški dom za soc. ogroženo mladino, 7 industr. šolskih internatov, 2 vaješka domova, 22 domov igre in dela, skupaj z nad 5.000 oskrbovanci. Se v teku letošnjega leta bo MSS ustanovilo dom za umsko defektne otroke za 100 gojencev, za kar ima že zagotovljena proračunska sredstva. V letu 1946. je MSS za samo vzdrževanje mladinskih domov in okrevališč izdalo 16.074.208 dinarjev.

Socialno skrbstvo za sedaj še nima toliko razpoložljivih finančnih sredstev, da bi moglo vse socialno ogrožene otroke preskrbeti v domovih otroške in mladinske zaščite, zato je bilo prisiljeno poslati drugi cenejši način mladinske zaščite, preskrbe izven domov. Ta način je koloniziranje socialno ogroženih otrok v družinah pri rejnikih, ki jih sprejmejo bodisi brezplačno, bodisi proti plačevanju določenega mesečnega zneska (rejnine). Na ta način je sedaj pri nas v Sloveniji oskrbovano 11.040 otrok, od teh 987 popolnih partizanskih sirot, 4430 enostranskih sirot padlih borcev in žrtev fašističnega terorja, 5075 pa otrok, ki so osiroteli na kakšen drug način. Lansko leto je bilo izdano za oskrbo koloniziranih otrok pri rejnikih 13.434.784.— din.

Zdravljenju bolehnih otrok in utrditvi zdravja zdravih v svežem gorskem ali obmorskem zraku in sncu ter vzgoji za življenje in delo v skupnosti so namenjene počitniške kolonije za mladino: zdravstvene, letovanja in taborenja. Leta 1945. je bilo organiziranih 7 počitniških kolonij za 3.327 otrok, leta 1946. je bilo 38 počitniških kolonij za 11.628 otrok, letos se pa izvršujejo priprave za 45 počitniških kolonij, ki bodo sprejele najmanj toliko otrok kot lansko leto. Počitniške kolonije so namenjene predvsem ljudskošolski mladini, srednješolski in vajeniški mladini iz industrijskih in delovskih centrov in kmetski mladini iz porušeni vasi.

Pri izvajanju mladinske zaščite pa se ne omejujemo zgolj na zaščito domače mladine, nego priskočimo radi v pomoč tudi drugim ljudskim republikam, kadar koli to zahteva potreba. Tako smo v polletju leta 1945. sprejeli iz Srbije 96 bolehnih otrok in jih razmestili po naših otroških okrevališčih. Jeseni 1945. smo prejeli iz Bosne in Hercegovine 4322 osirotelih otrok, ki smo jih razmestili čez zimo večji del v družinah, le nekaj pa po mladinskih domovih. Večina teh otrok se je že vrnila v svojo ožjo domovino. Jeseni 1946. pa smo prevzeli na prošnjo bosanske vlade zopet 122 osirotelih otrok, in sicer takih, ki so se med vojno zatekli iz Bosne v Hrvaško ali pa so bili prisilno prepeljeni in razmeščeni po družinah. Za te otroke smo ustanovili štiri domove v Medvodah, na Vranskem, v Dobrni in v Mokricah. Sprejeli smo še tudi iz neosvobojene Primorske 199 partizanskih sirot, ki smo jih deloma namestili po družinah, deloma po domovih. Lansko leto smo za otroke iz Primorske organizirali 3 počitniške kolonije, skozi katere jih je prešlo 3000. To bomo storili tudi letos.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZAHVALNO PISMO KOROŠKIH PEVCEV GLAVNEMU ODBORU ESS

Dunaj 31. maja. Dopisnik Tanjuga poroča:

Člani Združenih pevskih zborov Slovenske Koroške, ki so bili v Jugoslaviji, so poslali pismo Glavnemu odboru ES Slovenije, v katerem se zahvaljujejo za povabilo in bratske sprejeme v Sloveniji ter Jugoslaviji.

Koroški Slovenci poudarjajo v pismu, da je bila zanje pot po Jugoslaviji dohodek, ki ga ne bodo nikoli pozabili. Prepričali so se, da je resnica o narodno-osvobodilnem boju koroških Slovencev prodrla v srca vseh narodov Jugoslavije in da so narodi Jugoslavije njihovi bratje, na katere se lahko oporo.

Nato je rečeno v pismu: »Postalo nam je jasno, da ne bi bili mogoči ti uspehi nove Jugoslavije brez ljudske oblasti. Ljudska oblast, ki smo jo doživljali v Jugoslaviji, je resnična demokracija. V Avstriji nam mnogo govore o demokraciji, vendar tu ne more ljudstvo o ničemer samo odločati. Njegovega mnenja nihče ne spoštuje.

Jugoslavija pa je država, v kateri vlada ljudstvo samo. Sedaj razumemo, kakšne vrednosti je, če se ljudstvo samo osvobodi, če ljudstvo samo izgradi svojo oblast in če ljudstvo samo gradi svojo državo.

Pismo se konča z besedami:

»Obljubljamo, da bomo še vztrajneje in z vsemi močmi nadaljevali boj za našo osvoboditev.

Prosvetna zveza Slovenske Koroške.

Na račun reparacij je naša država prejela 3 ladje

Beograd 31. maja. (Tanjug.) Na račun reparacij je naša država prejela tri ladje »Najšec«, »Mary Leonard« in »Malaagac«. Te tri ladje, ki so bile v sestavi nemške tirske mornarice, ne predstavljajo po svoji vrednosti niti najmanjšega dela škode, ki jo je naša država utrpela v času okupacije. Ladje so tudi zelo poškodovane in bodo šele po temeljitem popravilu vključene v mornarico.

»Najšec«, sedaj »Topuskok«, je motorna tovorna ladja, zgrajena leta 1925. v Hamburgu. Dolžina ladje je 99,64 m, širina 14,03 m, višina 6,7 m in nosilnost 3410 brt. Ladja je poškodovana in potrebna večjih popravil. Z ladji so odnesli vse, kar se je dalo odnesti, zaradi tega so ukrenili vse potrebno, da se vse tri ladje temeljito popravijo. Ladje bodo izročene jugoslovanski linitelji plovlbi.

Brzovavka delegacije bolgarskih novinarjev Zvezi novinarjev FLRJ

Beograd 31. maja. (Tanjug.) Zveza novinarjev FLRJ je sprejela od delegacije bolgarskih novinarjev, ki so bili dvajset dni na obisku v Jugoslaviji, tole brzovavko:

»Najpriporočeneje se vam zahvaljujemo za tople sprejeme v bratski Jugoslaviji. Nosimo najboljše vtise iz bratske Jugoslavije in napeli bomo vse sile za še tesnejše sodelovanje med našimi bratskimi narodi.«

Za bolgarske novinarje Enco Stojkov.

Novi šef jugoslovanske vojaške misije v Berlinu

Berlin, 31. maja (Tanjug). Novi šef jugoslovanske vojaške misije v Berlinu generalmajor Venčeslav Holjevac je 29. maja izročil svoje poverilne listine zavznemskemu kontrolnemu svetu za Nemčijo.

Predsednik madžarske vlade Ferenc Nagy odstopil

Budimpešta, 31. maja (Tanjug). AP poroča: Madžarska telegrafska agencija prinaša uradno poročilo madžarske vlade, da je podal predsednik madžarske vlade, Ferenc Nagy, ki je na dopustu v Švici, ostavko po madžarskem poslanstvu v Bernu.

Lajos Dinyes — Nagyjev naslednik

Budimpešta, 31. maja (Tanjug). Kakor poroča AFP, so izvolili namesto Ferency Nagyja, ki je podal ostavko v Bernu, dosedanega ministra za vojsko Lajosa Dinyesa, člana stranke malih posestnikov.

Dopisnik Tanjuga piše, da je nastopal novoimenovani predsednik vlade v Hortyjevem parlamentu odločno v obrambo demokratičnih idej. Posebne simpatije si je pridobil pri madžarskem delovnem ljudstvu, ker se je te dni jasno zavzel za nacionalizacijo velikih bank kot pogoj za uresničenje triletnega načrta.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Vso našo skrb in ljubezen materam in otrokom.
K »Tednu matere in otroka«. — Koroška. — Vzgladni primert.
Proslave ob »Tednu matere in otroka«.
Proces proti ustaškim zločincem v Zagrebu. — O postopnem prehodu od socializma h komunizmu.
Gospodarstvo.
Zunanja politika. — Fiskultura. — Borba za demokracijo na Madžarskem.
Sah. — Dopisi.

Izjava predsednika Zvezne planske komisije A. Hebranga

ob sklenitvi pogodbe o gospodarskem sodelovanju in blagovni izmenjavi s Poljsko

Predsednik zvezne planske komisije Andrija Hebrang je ob vrnitvi s Poljske podal naslednjo izjavo:

Delegacija zvezne vlade je bila poslana na Poljsko, da sklene s poljsko vlado pogodbo o gospodarskem sodelovanju in blagovni izmenjavi. Sklenitev te pogodbe je nadaljnji korak v razvoju povojnih prijateljskih stikov med republiko Poljsko in Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. Pogodba o gospodarskem sodelovanju in blagovni izmenjavi je nov element v odnosih med Juglavijo in Poljsko ter razširja temelje našega do sedanjega sodelovanja.

Gospodarsko sodelovanje in blagovna izmenjava med Jugoslavijo in Poljsko hosta izpolniti vrzel v gospodarstvu obeh držav in pospešili njun gospodarski razvoj. To bo nedvomno zelo koristilo narodom obeh držav.

Velikega pomena sta tudi tehnično sodelovanje in medsebojna pomoč. To bo

olajšalo reševanje številnih znanstvenih in tehničnih vprašanj ter vzgojo strokovnih kadrov, kar nam nalaga naš petletni plan.

Bivanje na Poljskem je bilo zelo prijetno. Poljska vlada je z ljubeznivim razumevanjem omogočila naši delegaciji, da je prepotovala velik del Poljske. Obiskali smo mnoga mesta, industrijska središča, pristanišča in zahodna področja. Bratje Poljaki so nas povsod sprejemali prijateljsko in odprtih src.

Poljska je mnogo bolj trpela med vojno, kakor bi to sodili iz časopisnih poročil. Poljaki so žilav ter odporen narod. Ne tožijo in ne obupavajo nad razvalinami, ki jim jih je zapustila vojna. Njihovi pogledi so vedro uprti v prihodnost. Poljsko ljudstvo dela odločno in požrtvovalno. Na razvalinah fašističnega barbarstva raste nova napredna Poljska. Kljub vsem težavam, ki jih mora premagati, napreduje nova Poljska zanesljivih korakov ter od dne do dne utrjuje svoje temelje.

VELIKO NARODNO SOBRANJE razpravlja o novi ljudski ustavi

Sotija, 31. maja (Tanjug). V Velikem narodnem sobranju so včeraj nadaljevali načelno razpravo o načrtu ustave. Predstavniki narodne zveze (ZVEN-a) Atanas Minkov je v imenu kluba poslancev svoje skupine izjavil, da se strinja s predlaganim načrtom ustave.

Nato je spregovoril predstavnik opozicije Nikola Petkov. Takoj v začetku svojega govora je nastopil proti načrtu ustave, ki ga je predložila Domovinska fronta. Zagovarjal je staro trnovsko ustavo, v kateri so v dveh tretjinah členov zajamčene prerogative kronske. Posebno nesramno je napadel tiste določbe v načrtu ustave, s katerimi so zajamčene pravice ljudstva in ki občutno zadevajo koristi velikih kapitalistov in spekulativ.

Na koncu je Nikola Petkov odstopil od prejšnjega etališča opozicije, da bi bilo treba podaljšati veljavnost stare trnovske ustave, in je prebral načrt

ustave opozicijskih skupin. Ta načrt določa, naj bi se nadalje ostale in bile zajamčene vse reakcionarne odredbe, ki so bile v veljavi pred 9. septembrom 1945.

Načrt ustave, ki so ga predložile reakcionarne opozicijske skupine, je samo poteza v njihovi taktiki, da zavlačujejo delo Velikega narodnega sobranja in ovirajo demokratska prizadevanja Domovinske fronte.

Opozicijski načrt ustave in govor Nikole Petkova sta vzbudila med poslanci Ljudske fronte veselo razpoloženje in številne duhovite medklice.

Reakcionarna opozicija s svojim načrtom ustave ni dosegla takega učinka, ki bi bil zanjo priporočilo pri njenih začetniških v inozemstvu. Ker je odkrito zagovarjala odredbe, ki pomenijo vrnitev k staremu, je znova pokazala svojo nezvestost z ostanki fašizma in da se naslanja na inozemsko reakcijo.

DELO KOMISIJE ZA POGODBO Z AVSTRIJO

Sovjetski delegat Novikov zahteva diskusijo o nemškem imetju v Avstriji

Dunaj 31. maja. (Tanjug.) Na seji komisije za pogodbo z Avstrijo pod predsedstvom francoskega delegata generala Seriereja je britanska delegacija predložila nov predlog za določitev kompetentnega odbora strokovnjakov. Sovjetski delegat Novikov je opozoril na to, da je delegacija SZ predlagala, naj se v prvi vrsti obravnava vprašanje vrelcev nafte, ki spadajo med najpomembnejše dele nemškega premoženja v Avstriji. SZ želi, naj bi razprava o tem vprašanju olajšala sporazum o nemškem premoženju v Avstriji.

Sovjetska delegacija je tudi predla-

gala, naj bi se nato razpravljalo o nemški donavski parobrodni družbi. Sovjetski delegat Novikov je dejal, da sovjetska delegacija ne namerava brez določenega dnevnega reda razpravljati o raznih delih nemškega premoženja v Avstriji, n. pr. o vrelcih nafte, o donavski parobrodni družbi, finančnih ustanovah, vsehvi se tudi zavarovalne družbe, o industriji itd.

Na seji so bili mnenja, da se bo dal doseči sporazum o delovnih smernicah za odbor strokovnjakov, ker so vsi delegati pokazali dobro voljo, da bi se dosegel sporazum.

PALMIRO TOGLIATTI O NOVI DE GASPERIJEVI VLADI Izključitev strank delavskega razreda pomeni izdajo ideje osvobodilnega boja

Rim, 31. maja (Tanjug). Ob sestavi De Gasperijeve krščanskodemokratske vlade priobčuje »Unita« članek Palmira Togliattija, v katerem je rečeno:

»Komunistična partija in socialistična stranka sta najbolj neposredno zvezani z delavskim razredom. Izključiti brez kakršnega koli upravičenega razloga ti dve stranki iz vlade, pomeni uničenje največje zmagе, ki jo je italijanski narod uresničil v osvobodilnem narodnem odporu in antifašistični vojni. To je obnem poskus, da se izbrise največja nada v izgraditve dežele in demokratični prepored.«

Togliatti se vprašuje, kdo diktira De Gasperiju, da je iz nacionalne vlade izključil stranki delavskega razreda, kar pomeni izdajo ideje osvobodilnega boja. Togliatti nadaljuje:

»Ne zdi se mi mogoče, da bi krščanskodemokratske delavske množice lahko mirne duše potrdile to dejanje, ki je v absolutnem nasprotju z njihovo usmeritvijo, pričakovanjem in nadami. Prav dobro pa razumemo odobnavanje, ki ga žanje De Gasperi med prebujenimi fašističnimi pisani in med tistimi, ki si žele starega režima.

De Gasperi naj ve, da bodo njegovo dejanje milijoni in milijoni Italijanov vzeli kot žalitev in grobo kršitev idealov demokratičnega preporeda, za katerega

so se naši najboljši sinovi borili in umrli.«

Togliatti pravi na koncu, da je to pot nesloga, ki vodi k vedno večjim težavam.

Novo fašistične provokacije na južni albanski meji

Argirokastro 31. maja. ATS poroča: Grški monarhofašisti še nadalje izzivajo na južni albanski meji.

26. maja sta ob 15. uri dva grška vojaka prišla na obmejni položaj pri Kakaviji in se obrnila na albansko obmejno stražo, češ da prihajata z gora, kjer so bili bajte uničeni partizani. Rekla sta: »Sedaj je prišla vrsta na vas. Pričakujte nas kmalu v Argirokastri in Tepelanu.« Albanska obmejna straža na ta izzivanje ni odgovorila.

V smeri od Krfa je priletelo nad albansko obalo 27. maja okrog 12.30 grško letalo in krožilo okrog Sarande do Ksamila. Nad tem predelom je krožilo letalo okrog 12 minut v višini 800 m ter dalj časa ostalo nad kraji Vival in Ksamil v podprefekturi Sarandi. To ni prvi primer, da so grška letala letela nad tem predelom albanske obale. V treh mesecih so grška letala, ki so prišla s Krfa in Janine, še-krat preletela ta predel v izkem letu in z zmanjšano hitrostjo.

otvoritvi „Tedna matere in otroka“

Nadaljevanje s 1. strani.

To so glavne oblike mladinske zaščite, ki se jih poslužujejo naši organi socialnega skrbstva MSS in socialno-zdravstveni odseki ljudskih odborov. Poleg tega pa je socialno skrbstvo dajalo socialno ogroženim materam in otrokom tudi druge vrste pomoči kolikor so dopuščala finančna sredstva. Tako je MSS v teku leta 1946. izdalo preko okrajnih ljudskih odborov Din 500.000 za noseče in doječe matere, din 846.357.— pa za zdravljenje sirot v sanatorijskih in bolnišnicah. Za oblake in obutev partizanskih sirot pa je MSS izdalo 7.924.527 din. Vso skrb pa so organi socialnega skrbstva posvečali tudi preskrbi in zaščiti nezakonskih otrok, telesno in umsko defektnih otrok in otrokom, ki so moralno ogroženi, zaposlitvi vošolske mladine itd.

Ustanavljanje domov igre in dela

Pred nekaj meseci je ministrstvo za soc. skrbstvo skupno z ministrstvom za ljudsko zdravje in ministrstvom prosvete dalo pobudo za poživitev akcije za ustanavljanje dojišč, otroških jasli in domov igre in dela. Akcija napreduje ob krepki podpori AFŽ in sindikatov. Prve otroške jasli bodo ustanovljene v Mariboru, Ljubljani, Kranju, Trzinu in Jesenicah. Vodstvo akcije za domove igre in dela je prevzelo ministrstvo prosvete, ki je pristojno vršiti nadzorstvo nad vzgojnimi deli v teh ustanovah. Dojišča pa se bodo ustanovila v manjših podjetjih, v katerih je zaposleno manjše število žensk. Ustanovljena pa so dojišča že na nekaterih železniških postajah, kakor v Ljubljani in na Pražskem za potujoče žene, ki so noseče ali imajo s seboj dojenčka.

Socialna in zdravstvena zaščita mater in otrok se že po vsebini in predmetu dela ne bi mogla z uspehom izvajati, če se ne bi opirala na pobudo in pomoč samega ljudstva, poincev in družbenih organizacij. To delo je tako raznoliko, se v taki meri mora prilagajati konkretnim prilikam vsakega posameznega primera, zahteva kot nobeno drugo posebno čustveno privrženost in požrtvovalnost, da ga ni mogoče utesniti v meje birokratičnega obravnavanja v uradih z enostavnimi uporabljanimi izdanimi predpisi in navodili, ono mora biti uspešno le, če se njegovo težko prenese izven uradov na teren, če pri njem sodelujejo ljudje, ki živijo v živem stiku z ljudmi v njihovih ulicah, vaseh in domovih, ki dobro poznajo njihove prilike in potrebe. Te metode dela, ki jo priporočata ustava in splošni zakon o ljudskih odborih, se je naše socialno skrbstvo posluževalo v polni meri pri izvajanju mladinske zaščite. Dokaz temu so številne oblike in načini sodelovanja množičnih organizacij z organi socialnega skrbstva pri izvajanju mladinske zaščite, ki so se v teku teh dveh let po osvoboditvi z uspehom izoblikovale in ustalile.

Pomoč množičnih organizacij pri mladinski zaščiti

Množične organizacije so prevzemale patronate nad ustanovami mladinske zaščite z določenimi obveznostmi, kakor n. pr.: da prispevajo k izdrževanju ustanove z denarnimi dajatvami, z živili, da pomagajo z delom (šivanje, pranje, popravila itd.), da sodelujejo v ustanovi pri kulturno-prosvetnem delu, z obiski itd. Nad 1300 aktivistk AFŽ prostovoljno in brezplačno opravljajo funkcijo obiskovalk pri koloniziranih otrocih. Nabirala akcija v okviru Socialnega fonda OF se vrši preko odborov OF, pri kolonizaciji otrok v družinah so v glavnem sodelovale organizacije AFŽ, pri organizaciji počitniških kolonij sodelujeta predvsem mladinski organizaciji LMS in AFŽ, pri akcijah za ustanavljanje dojišč, otroških jasli in domov igre in dela pa predvsem sindikati in AFŽ. RKS je materam in mladini v družini in mladinskih ustanovah pomagal z razdeljevanjem obleke in obutev, otroških plen, mleka in sladkorja in drugih živil. Vrednost blaga, ki ga je razdelila RKS, presega 80 milijonov, od tega 90 odstotkov mladini.

Glavni organ za sodelovanje množičnih organizacij z ljudsko oblastjo na področju mladinske zaščite kakor socialnega skrbstva sploh so pa socialno zdravstveni sveti, ki obstojajo pri vseh stopnjah ljudske oblasti od krajevnih ljudskih odborov do komiteja za socialno skrbstvo pri vladi FLRJ. Ti sveti vršijo vlogo pomožnega in posvetovalnega organa ljudske oblasti za področje socialnega skrbstva ter vlogo organa za koordinacijo vseh socialno skrbstvenih masovnih akcij. Preko teh svetov se sedaj organizirajo tudi vse akcije materinske in mladinske zaščite. Temeljni zakon o skrbništvu predvideva novo obliko sodelovanja ljudstva z ljudsko oblastjo na področju mladinske zaščite: skrbniške svete, ki bodo pomagali skrbstvenim organom pri izvajanju skrbništva nad mladimi otroki, ki so ostali brez roditeljske zaščite. Tudi v teh skrbniških svetih bodo zastopane vse družbene organizacije, kakor tudi poindinci, ki imajo posebne izkušnje v socialno skrbstvenem delu.

Danes, ko smo na prehodu iz faze obnove in fazo planske izgradnje socialističnega gospodarstva, ko vsa ljudska prizadevanja vrednotimo skozi prizmo petletke, si moramo tudi glede našega dela v materinski in mladinski zaščiti postaviti vprašanje, v kakšnem odnosu je to naše delo do petletke, ali tudi z njo lahko kaj prispevamo k nje uresnitvi. Ob površni presoji bi bil odgovor negativen, reklo bi se: materinska in mladinska zaščita, kakor socialno skrbstvo sploh, ni produktivna panoga družbene dejavnosti in kot taka ničesar nima opraviti s planskim gospodarstvom. Če pa vprašanje globlje premotrimo, pa moramo reči, da tudi na tem področju dela lahko damo velik prispevek k ure-

snitvi gospodarskega plana, sicer ne posredno, ali pa neposredno.

Da bi mogla izpolniti svoje gospodarske plane iz lastnih moči, brez pomoči iz inozemstva, ki bi spravili v nevarnost našo gospodarsko in politično neodvisnost, in brez povečanja denarne obteke, ki bi nas dovedel v inercijo ter prej ali slej v gospodarski in finančni zlom, mora država do skrajnosti štediti z vsemi izdatki, ki niso nujni, zlasti pa z izdatki, ki imajo zveze s produkcijo. Naše delovno ljudstvo to ve in razume. Odtod požrtvovalnost naših delovnih ljudi, ki se brez godrnjanja zadovoljujejo z mezdami in plačami, ki so že pred dvema leti bile določene, odtod njihova štednja z materialom in težnja, da bolj in bolj znižajo proizvodne stroške, da iznajdejo nove metode dela, ki bi ob istih sredstvih omogočile veje rezultate, odtod splošno prizadevanje, čim večji del obnove in izgradnje izvršiti s prostovoljnimi in brezplačnimi delom. V tem se odlikuje zlasti naša dorasajoča mladina, ki je s svojimi prostovoljnimi delovnimi brigadami pripravila državi milijarde gotovih izdatkov in v rekordnem času v nekaj mesecih izvršuje dela, za katere so bila prej potrebna leta.

V tem splošnem naporu delovnega ljudstva za štednjo tudi v socialnem skrbstvu lahko sodelujemo. Načini so različni: prvi je, da v skrajni meri štedimo z vsemi izdatki, ki niso nujni, da kolikor je največ mogoče zmanjšamo izdatke za administracijo, da naše delo uredimo kar najbolj racionalno in ekonomično, da čim večkrat revidiramo vrste podporancev ter izločimo vse tiste, ki so sposobni za delo, da čim več podporancev osposobimo za delo, drugi način pa je, da čim več našega dela prenesemo iz uradov na terene, na družbene organizacije in njihove aktiviste, ki nam bodo znaten del gotovih izdatkov nadomestili s prostovoljnim delom in prostovoljnimi prispevki.

V tem oziru se moramo posluževati že obstoječih oblik udejstevovanja množičnih organizacij v socialnem skrbstvu: patronatov, nabiranih akcij v okviru socialnega fonda OF, koloniziranje socialno ogroženih otrok pri rejnikih, sodelovanje družbenih organizacij pri akcijah za počitniške kolonije, otroške jasli, dojišča, domove igre in dela. Kar bomo na ta način pripravili državi, bo šlo v produkcijo in pospešilo uresničitev gospodarskega plana. Nikakor pa ne smemo dopustiti, da bi prihranek, ki ga bomo dosegli, šel na račun mladine, ki je zaupana naši zaščiti. Zaključek iz tega je, da je treba pojačati akcijo za patronate, akcijo za socialni fond, da je treba več socialno ogroženih otrok preskrbeti iz namestitvi pri dobrih rejnikih, skratka, da je treba v večji meri pritegniti množične organizacije k sodelovanju v zaščiti mater in otrok.

Pomen in potreba novih otroških zavetišč

Izvedba petletnega plana bo zahtevala vključitev vse razpoložljive delovne sile v produkcijo, vseh dela zmognih moči in žena. Da bi se žena mogla, kakor je treba, posvetiti delu, ne da bi jo pri delu ovirala skrb, kaj z njenimi otroci, da bi njeni otroci ne ostali brez nadzorstva, v nevarnosti, da se poškodejo ali obolijo, da se spridijo itd., je treba v vseh industrijskih podjetjih ali v industrijskih centrih, kjer je zaposleno večje število žensk, ki imajo otroke, ustanoviti zavetišča, kjer bodo matere-delavke lahko med delom pustile svoje otroke z gotovostjo, da bodo pod stalnim strokovnim vodstvom, da jih bodo med odmorom lahko nahranile, da bodo pravilno negovani in vzgojevani. Ta zavetišča so dojišča, otroške jasli za otroke do 3 let in domovi igre in dela za otroke čez 3 let. Z ustanavljanjem kmetskih produktivnih združb se tudi na kmetih že pojavlja potreba za takimi ustanovami otroške zaščite, ki bi delovale vsaj med poletnimi deli.

Z ustanavljanjem dojišč, otroških jasli in domov igre in dela bomo pomnožili delovno silo v produkciji in pospešili izvedbo gospodarskega plana. Tudi pri ustanavljanju teh ustanov materinske in otroške zaščite se mora ljudska oblast vsaj sedaj že, ko naša gospodarska podjetja še niso tako močna, da bi mogla s sredstvi sklada vodstva sama ustanavljati in izdrževati take ustanove za svoje delavstvo in nameščenstvo, nasloniti na pomoč množičnih organizacij, predvsem sindikatov in AFŽ, ki so na tej vrsti materinske in mladinske zaščite najbolj zainteresirani. Akcijo za ustanavljanje dojišč, otroških jasli in domov igre in dela, ki je že v teku, je treba torej nadaljevati še z večjo intenzivnostjo in doseči, da že ob koncu letošnjega leta ne bo večjega industrijskega centra brez otroških jasli in doma igre in dela, brez dojišč pa nobeno podjetje ali ustanova, kjer število mater z dojenčki ni tako veliko, da bi bile potrebne otroške jasli. Prav tako železniške postaje na velikih križiščih ne smejo biti brez posebnih čakalnic za noseče žene in žene z majhnimi otroki.

Glavni naš prispevek k planski izgradnji socialističnega gospodarstva pa bo, če bomo iz otrok, ki so zaupani naši skrbi, izgradili delovne ljudi, zdrave in krepke, čvrste, značajne, oborožene s pridobitvami znanosti in tehnike, politično izgražene v duhu idej, ki so nas vodile do zmagave narodno-osvobodilni borbi in ki nas vodijo sedaj od uspeha do uspeha v naši bitki za gospodarsko osamosvojitve in izgradnjo gospodarstva, skratka ljudi, ki bodo sposobni varovati in dalje razvijati pridobitve naših borb in naporov. Glešana s tega vidika dobiva tudi zaščita in vzgoja otrok svoj gospodarski pomen, pomen vzgoje in

Avstrijski minister oživlja na Koroškem nacistični „Heimatbund“

Dunaj, 31. maja [Tanjug]. »Slovenski vestnik« prinaša članek z naslovom »Na Koroškem je oživel Heimatbund«, v katerem je med drugim rečeno, da je ob plebiscitu za prvo republiko Avstrijo odigrala prav posebno zločinsko vlogo organizacija »Heimatiendienste«, pozneje »Heimatbund«. V njej so se zbirali militaristični in šovinistični elementi. Na čelu te organizacije je bil znani vojni zločinec Maier-Kaibitsch. Ta organizacija je bila v tisti dobi prva politična stranka na Koroškem, ki je imela nalogo spremeniti to deželo v popolnoma nemško pokrajino. Nadzirala je tudi vse javno življenje in izrabila vsak politični, kulturni in gospodarski dogodek za boj zoper koroške Slovence. Pred anšlusom je Heimatbund delal po navodilih iz rajha in na ta način utiral Hitlerju pot na jug.

Toda vojni zločinec Maier-Kaibitsch še danes ni prišel pred sodišče, čeprav je njegovo zločinsko delovanje popolnoma dokazano.

Eden njegovih bližnjih sodelavcev, sedanjí avstrijski minister Schumi, je tudi odigral pomembno vlogo pri ustanovitvi Heimatbunda. Zato ni čudno, če omenjeni minister še danes vodi boj proti koroškim Slovcem. Zjad ustanavlja nov

Heimatbund, seveda pod drugim imenom: »Zveza domovini zvestih prebivalcev južne Koroške«. Po svojem delovanju in programu je to dejansko Heimatbund pod drugim imenom. Organizatorji te zveze so člani bivše nacistične stranke, Hitlerjeve mladine, SA- in SS-oddelkov, dalje Hitlerjevi petokolonaši in volksdeutscherji ter rasejenci — vojni zločinci iz Jugoslavije. Vsi ti so zelo aktivni v krajih južno od Drave.

Pri sprejemanju novih članov so posebno vneti nacistični učitelji. Vpisujejo z grožnjo, da bo vsakdo izseljen, kdor se ne bo hotel vpisati v Zvezo. Po mnogih vaseh so organizatorji Zveze vpisali v organizacijo vse prebivalce brez njihove privolitve. Tako so na konferenci Zveze v Borovljah govorniki v svojih govorih predvsem pozivali, naj se vpišejo zlasti vsi junaki Wehrmachta, ki so se proslavili na vseh frontah od Kavkavka pa do Afrike med drugo svetovno vojno.

Britanska okupacijska oblastva na eni strani prepoveduje manifestacije koroških Slovcem za priključitev k FLRJ, na drugi strani pa nočejo opaziti manifestacij in konferenc Heimatbunda, ki je gnezdo novega nacizma in prizadevanja za poživitev velenemškega gibanja.

KOROSKEMU PARTIZANU JANKU RUSU-DJURU V SPOMIN

Janko Rus-Djuro, komandir čete koroških partizanov, je med prvimi žrtvovale svoje življenje v borbi za osvoboditev Slovenske Koroške. Sedaj so prenese njegov truplo iz Koroške v njegovo domači kraj na Bled, kjer so ga večeraj svečano pokopali.

Janko Rus-Djuro je padel v drugi polovici meseca novembra 1943 v Rutah pri Podgorjah v Rožu na Koroškem. Kot komandir prve čete Zapadno-koroškega odreda je vodil svoje borce iz Roža v Žiljsko dolino. Na poti pa so nacistični obkolili hišo, kjer so se ustavili borci Djurove čete. V trdi borbi s fašističnimi banditi je bil komandir Djuro ranjen v trebuh, glavo in roko, ko se je s svojo četo prebijal iz švabskega obroča. S skrajnim naporom se mu je posrečilo odvléči se iz borbe, kjer ga je našel tovariš Kazimir in mu pomagal umakniti se do bližnjega gozda. Tu je izdihnil po nekajurnem trpljenju. Poleg njega je padel tedaj tudi koroški partizan Jure Ravnik-Saša.

Janko Rus-Djuro se je v mladosti izučil mizarstva. Že v stari Jugoslaviji se je neustrašno boril za pravice delovnega ljudstva. Po zlomu stare Jugoslavije leta 1941 je na Bledu pomagal organizirati oboroženo borbo proti nemškemu okupatorju. Zbral je orožje, organiziral udarne grupe in sodeloval pri raznih trošilnih akcijah. Nemški okupator ga je že leta 1941 skupno z njegovimi tovariši aretiral in zaprl v Be-

gunjah, od tam pa so ga odvedli v koncentracijsko taborišče Kraut v Dravsko dolino na Koroško. Od tam se mu je posrečilo oditi v Gradec in nato marca 1943 pobegniti v partizane. Zaradi svojih vojaških sposobnosti je kmalu postal vodnik in kasneje komandir čete. Skupno s svojo četo se je leta 1943 prostovoljno javil, da odide na Koroško. Tovariš Djuro je kakor ves slovenski narod čutil in spoznal, da je treba nuditi pomoč narodno osvobodilni borbi na Koroškem, ki je bila tedaj še v povojih. Jeklena volja in vera v zmago ter zaupanje v Komunistično partijo so bile pri njem gonilna sila. Poznal pa tudi ni strahu v borbi. Kadar je bilo na težišče, je znal vzbuditi v borcih dobro voljo; pomagal je z nasveti in učil borce svojih vojaških izkušenj.

Padel je tedaj, ko so se koroški partizani pripravljali na pohod iz Roža v Žiljsko dolino. Njegova smrt je bila težak udarec za četo in Koroško. Toda njegovi soborci niso klonili.

Slovenski partizani in ves slovenski narod se s spoštovanjem spominja velikega borca za osvoboditev Slovenske Koroške. Jugoslovanski in napredni narodi sveta se klanjajo spominu padlega borca za svobodo in neodvisnost narodov.

Slava nesmrtnemu junaku — prvoborcu za svobodo Slovenske Koroške!

Kapetan Jože Ulčar-Mirko.

Mednarodni zagrebški velesenem prikazuje pripravlenost narodov Jugoslavije za izvedbo plana

Zagreb, 31. maja. Danes dopoldne je bil odprt mednarodni velesenem v Zagrebu. Otvoritvi so prisotvovali: podpredsednik Prezidijske ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade, minister za industrijo in predsednik Gospodarskega sveta Boris Kidrič, minister za trgovino Zaim Šarac, minister za trgovino Vlado Zečević, minister za pomorstvo Ante Vrkljan, zastopnik JA generalmajor Vasa Jovanović, predsednik sabora LR Hrvatske Vladimir Nazor, predsednik vlade LR Hrvatske Vladimir Bakarić, minister za industrijo in rudarstvo LRS Franc Leskošek, minister za trgovino in preskrbo Tone Fajtar, predstavniki tujih držav in drugi. Vse navzoče je pozdravil v imenu mesta Zagreba predsednik mestnega ljudskega odbora Dragutin Šalić.

Za njim je v kratkem nagovoru na-

kazal pomen in važnost mednarodnega velesenja predsednik Gospodarskega sveta Boris Kidrič. Dejal je, da je velesenem manifestacija moči mlade republike Jugoslavije, ki je pod vodstvom maršala Tita pripravila petletni plan. Poudaril je, da ima velesenem dvojni pomen: prikazuje bo velike gospodarske uspehe, ki jih je dosegla Jugoslavija v kratki povojni dobi, drugič pa velesenem dokazuje, da je Jugoslavija pripravljena sodelovati tudi na ekonomskem področju z državami, ki žele tudi sodelovati z njo. Mednarodni značaj zagrebškega velesenja ni majhnega pomena. Jugoslavija si bo tudi potem, ko bo bolj urejena, upala vedno priti na mednarodni trg. Tov. Boris Kidrič je še posebej pozdravil sodelujoče države. Po nagovoru ministra za industrijo so si predstavniki ogledali razstavne pro-

dviganja novih delovnih kadrov v produkcijo in kot taka ima svoje mesto v planski izgradnji gospodarstva. Ni torej dovolj, če materielno preskrbimo vojne sirote in druge socialno ogrožene otroke in jim ustvarimo pogoje za pravičen zdravstveni in kulturni razvoj. Našo dolžnost do vsakega izmed njih bomo izpolnili do konca šole takrat, ko ga bomo strokovno usposobili in vključili v delovni proces.

To so v glavnem naloge zaščite matere in otroka. Da bi zavest skupne odgovornosti družbe in poincev do matere in otroka prodrla v vse sloje našega ljudstva, je organiziran v občedržavnem merilu »Teden matere in otroka«. Ta teden naj se popularizirajo naloge zdravstveni in kulturni razvoj. Našo dolžnost do vsakega izmed njih bomo izpolnili do konca šole takrat, ko ga bomo strokovno usposobili in vključili v delovni proces.

radia in filma. Za dosego ciljev te obče državne manifestacije bodo izkoriščana vsa mogoča prepisna in publicistična sredstva, kakor razstave, časopisni članki, razne prireditve, javna predavanja, lepaki, razglednice, kino reklame in parole.

Ta teden bodo organizirani izleti otrok na deželo in iz dežele v mesta, obiski uglednih funkcionarjev, članov patronatov v ustanovah mladinske zaščite, ta teden se bodo ustanavljali patronati in poživljali novi itd. itd. Zadnji dan tedna, 8. junij, bo pa posvečen našim pionirjem; ta dan bodo pionirji imeli povsod javne nastope, ta dan bodo pokazali, kakšni so njihovi uspehi v šoli in v pionirskih organizacijah. Obenem pa bo ta teden uporabljen za široko zasnovano nabiralno akcijo za namene mladinske zaščite, ki se bo vršila s prodajanjem enotnih značk, s prodajanjem posebno za ta teden izdanih znamk in razglednic. Polovica nabranih sredstev, kakor tudi donos razstav in prireditev bo šla v fond za zidavo zveznega zdravilišča za tuberkulozno mladino, polovico pa za organiziranje letošnjih počitniških kolonij.

Prepričan sem, da se bo tudi v naši slovenski republiki Teden matere in otroka razvil v veličastno manifestacijo zavesti odgovornosti in ljubezni do matere in otroka, ki bo poživila vse akcije mladinske in materinske zaščite in rodila nov val ljudske samoiniciative in pobud za delo na tem delovnem področju.

Vsa naša skrb in ljubezen materam in otrokom!

Vzglejni primeri

Prosvetni delavci so dali pobudo za gradnjo nove moderne šole v Št. Rupertu pri Mokronogu

Št. Rupert pri Mokronogu, ki je dojak velik kraj, ose do danes ni imel primerne šole. Med vojno sta zgineli še zadnji dve poslopji, v katerih je bilo mogoče za silo stisniti otroke in jim nuditi šolski pouk.

Sedaj so Sentrupečani odločno prijeli za delo, da si zgradijo novo šolo, ki bo ustrezala njihovim potrebam. 22. maja so začeli kopati temelje novega šolskega poslopja. Za delo so se prijavnili vsi za delo sposobni, zlasti učitelji in ostali člani prosvetnih sindikatov. Mladina ni prav nič zadrževala, ampak je vsa navdušena priskočila na pomoč. Uspeh skupnega dela je bil, da so že prvi dan izkopali 44 m³ zemlje ter jo zvozlili s stopišča. Nova šolska stavba bo dolga 50, široka pa 30 m. V njej bo 8 prostornih učilnic. Ljudje so sklenili, da jo bodo že letos spravili pod streho, prihodnje leto pa jo bodo izročili njemu namenu.

Mladinec Horvat Polde je v enem dopoldnevu prepeljal 100 samokolnic gramoza

V ponedeljek 26. t. m. so šli člani rajonskega plenuma Rakovnik - Viš skupno z nameščenci RLO na prostovoljno delo na Tržaško cestro. Vseh udeležencev skupaj je bilo 71.

Vodstvo gradnje jim je zadalo nalogo, da zasipajajo in kopljejo jarke, izkopano zemljo pa zvozijo na določeno mesto. Med udeleženci se je začelo pravo tekmovanje. Najbolji uspeh je dosegel mladinec Horvat Polde, ki je dopoldne zvozil na precejšnje razdaljo 100 samokolnic gramoza.

Ko so ob koncu dela ugotovljali rezultate, se je pokazalo: v 319 delovnih urah je bilo zasutih 30,6 m³ jarkov, skopanih 11,5 m³ novih jarkov ter prepeljanih 18 m³ gramoza in 13 m³ zemlje.

Prebivalci Maribora bodo letos prispevali 400.000 prostovoljnih delovnih ur za obnovo mesta

Mestni plenum OF v Mariboru je na svoji prvi seji sprejel naslednje obveznosti, ki jih bo izpolnilo mariborsko prebivalstvo v zvezi s petletnim gospodarskim planom:

1. Mestni plenum OF v Mariboru se obvezuje, da bo izvršil podrobno razdelitev obveznosti za izvedbo petletnega plana na vsako tovarno, obrat, delavnico, delovni kolektiv ali posameznika. Stremel bo za tem, da bo pomanjkanje nekaterih surovin kril z iskanjem novih virov surovin.

2. V letošnjem letu bo prebivalstvo mesta Maribora dalo za obnovo in izgradnjo mesta 400.000 prostovoljnih delovnih ur ter doseglo vnaprej določen efekt dela.

V okviru tega prostovoljnega dela bomo med drugim opravili naslednja dela: a) Izvedli bomo s prostovoljnimi delom vsa potrebna zemeljska dela za kanalizacijo in novo gradnjo stanovanjskih kolonij pri Tovarni avtomobilov na Tezmem, stanovanjskih hiš MLO na cesti Kneza Koclja ter stanovanjske hiše ESZDZJ v Cvetlični ulici.

b) Odstranili bomo 30.000 m³ ruševin ter istočasno izločili vse uporabljivi gradbeni material, ki se bo dal uporabiti pri novih gradnjah.

c) Od 1. avgusta dalje bomo ob popoldnevih dnevno dajali 500 prostovoljnih delavcev za zemeljska dela pri regulaciji Pobreške ceste.

d) Izvedli bomo vsa zemeljska dela za modernizacijo Krekove, Vrazove in Cankarjeve ulice v I. Rajonu ter Valvazorjeve, Smoletove in Tvrniške ceste v II. Rajonu.

e) Uredili bomo dovoz na novi Meljski most, predvsem s pobreške strani, z dovažanjem neuporabnega materiala in ruševin.

e) Uredili bomo Jugoslovanski trg ter Mestni in Magdalenski park.

f) Za izvršitev naštetih nalog bo dal vsak član Mestnega plenuma OF najmanj po 40 prostovoljnih delovnih ur z naprej določenim delovnim efektom kot vzpodbudo za množičnost prostovoljnega dela.

Velik uspeh italijanskih komunistov na pokrajinskih sindikalnih volitvah v Trstu

Trst, 30. maja [Tanjug]. Italijanski komunisti so dosegli lepo zmago proti ostalim italijanskim strankam na pokrajinskih sindikalnih volitvah v Trzinu, ki so bile priprava delegatov za nacionalni kongres Italijanske splošne konfederacije dela v Firencih. Na teh volitvah so komunisti nastopili sami. Dobili so 5305 glasov (53, 67%), dočim so demokristjani, saragatovci, republikanci in akcionisti, ki so nastopili združeno, dobili komaj 3077 glasov, socialisti pa 1501. Upoštevat je treba, da se je v zadnjem času preselilo iz Trziča v Jugoslavijo nad 1000 delavcev in da se mnogo delavcev ni vpisalo v delavsko pionično, ker ne zaupajo njim sedanjim voditeljem. Pri volitvah so se izkazali kmečki delavci, ki so skoraj stoddostno volili za komunistično listo. Zene v predlinici v Ronkah so glasovale 70% za Komunistično partijo.

„TEDEN MATERE IN OTROKA“ „Vsaki zaposleni materi priporočam, naj odda otroka v dom igre in dela“

Za Bežigradom je v poslopju osnovne šole Dom igre in dela. Dopoldan ne dobiš v domu mnogo otrok. V šoli so in pridejo v dom šele na kosilo. »Doma« so ostali le mlajši, predšolski otroci in še manjši v otroškem vrtec, ki je tudi del tega prijetnega doma. Čeprav jih ni veliko, so glasni in veseli, da jih slišiš ven na hodnik.

Prijetno je v Domu igre in dela za Bežigradom preprosto in domače kakor malokje. Tla sicer niso parketirana, tudi ne krasijo sob velike umetniške slike, toda otroci so tu silno zadovoljni. In to je že nekaj! K upravnici doma in ostalim vzgojiteljicam v domu se privijajo skorajda s prav takim zaupanjem kakor k materam, kot da bi vedeli, da jim nado- meščajo matere v času, ko se trudijo zanje in za vso domovino v tovarnah ob strojih in drugod.

V Domu igre in dela je osem in šestdeset otrok, od teh jih hodi v šolo osem in petdeset, v vrtec pa jih je tudi približno toliko. V vrtec pridejo otroci samo dopoldan, dočim so v Domu igre in dela v celodnevni oskrbi. V dom pridejo že zjutraj od sedmih do pol osmih, kakor pač njihove matere odhajajo v službo. Ob pol osmih je zanje pripravljen zajtrk, nato pa odidejo v šolo. V domu imajo potem malico, kosilo, po kosilu se igrajo in nato se nekaj ur uče. Po večerji pa grejo domov.

To so v večini otroci mater, zaposlenih v tovarnah in raznih ustanovah. Mnogo jih je brez očetov, ki so padli kot talci in v partizanih, nekaj pa je popolnih sirot brez očeta in matere. Ena teh sirot je Bosanka Ljubica Čevap, ki se je med slovenskimi otroki lepo znašla.

Drugače pa je z Reparjevimi Francijem. Nekje z Vrhnike je doma, s kmetov. Učenje mu ni ni hotelo iti, kakor je treba, ker se mati, kmetica, ni utegnila dovolj ukvarjati z njim. Pa je šla in prosila upravo doma, da so ga sprejeli, čes tu bo bliže učenju. Odkar je Francelj v domu, je s pomočjo vzgojiteljice dokaj napredoval in že skoraj vse reče popravi.

»Zelo tesno smo povezani s sindikati, ki so v patronatu,« pravi upravnica, partizanska vdova Fani Kerner. »Sindikati res poštno skrbijo za naš dom. Kupili so za dom knjig, da imamo že kar pravo knjižnico in otroci imajo res dobro čtivo. Celo za igrače skrbijo in vedno kaj novega

Anica Šlibar: »Nobena mati ne more dati otroku boljše oskrbe, kot jo ima tu. Vsaki zaposleni materi priporočam, naj odda otroka v Dom igre in dela. Mirne duše bo lahko pri svojem delu, ker se ji ne bo treba vedno bati za otroka, ki je sam doma...«

Otroci v domu igre in dela za Bežigradom

prinašajo. V »Tednu matere in otroka« namerava kupiti sindikat »Jugopetrola« domu komplet ping-pong, sindikat tovarne »Lajovic« nogometno žogo, ostali sindikati pa košarko. Žene s terena tudi redno obiskujejo dom in pomagajo, kjer koli je treba. »Poglej,« mi pravi in potegne iz miznice debel zvezek, »tu pa zapisujejo, kako jim je v domu všeč in kaj se jim ne zdi prav.«

Takoj na prvih straneh zvezka čitaš dolge vrste imen in datumov, pa kdaj in koliko je katera žena v domu delala. Sledijo krajše opombe. Tako je napisala

»Prav za kosilo sem v domu,« je napisala Cika Baveon. »Otroci za mizami jedo z velikim zadovoljstvom in obrzki jim kar žarijo; to dokazuje, da jim v domu dobro kubajo...«

Celotna oskrba v domu znaša 400 dinarjev, toda le nekateri plačujejo vso oskrbo. Večina plačuje samo del te vsote, mnogo otrok pa vzdržuje socialni fond. V patronat doma so vključeni sindikati tovarne »Eka«, »Ajšer«, »Jugopetrola«, tovarne »Lajovic«, sindikat »Odpada«, osnovna šola Bežigrad in III. moška gimnazija.

»Teden matere in otroka« na Primorskem

Za uspešno izvedbo »Teda matere in otroka« se je pri OILO v Postojni ustanovil iniciativni odbor ki je prevzel organizacijo v svoje roke na svojem prvem sestanku 19. maja. Člani odbora so po tem sestanku obiskali vse KLO in masovne organizacije ter pregledali, kako so se pripravili na ta teden.

Med pionirsko organizacijo in med samimi pionirji vlada veliko zanimanje za teden. Največ pozornosti posvečajo zboljšanju učnih uspehov v šoli. Za to je pokazal največ zanimanja odred na gimnaziji v Postojni in pri nekaterih pionirjih se že opaža vidno zboljšanje. Konkretno obveznosti si je postavil odred na Razdrtem, ki je tudi napovedal tekmovalno vasi Veliko Ubeljstvo. V prostorih gimnazije bo šolska razstava, kjer bodo razstavljali vsi odredi okraja.

Pri tem ima veliko nalogo organizacija AFZ, ki je v ta namen sklicala pred kratkim konferenco žena, katerih delo mora oživeti v teh dneh. Veliko pažnje bodo posvečale vsem otrokom, da ne bo nobeden prezrt. Žene iz St. Petra so sklenile, da bodo postavile za malčke Dom igre in dela, ker je ravno v tem območju mnogo staršev zaposlenih v tovarni vezanih plošč, katerih nedorasli otroci so največkrat prepušteni brez varstva in so se zaradi tega že dogodile nekatere nesreče. Dosedanje delo AFZ je bilo omejeno, z novimi smernicami pa se bodo žene tesno povezale z ljudskimi odbori, s katerimi bo tako lažje in bolj uspešno sodelovanje kot doslej.

Žene bodo revne otroke, ki bodo odpotovali v kolonije, oskrbele s potrebno obleko. Važnost tega so razumele žene

Prireditve v »Tednu matere in otroka« v Mariboru

Danes ob 9 bo otvoritev razstave v mali dvorani FD Poleta.

V ponedeljek ob 16: konferenca obiskovalk MLO v dvorani Uprave premijev, Orožnova 11. — Ob 19.30: predavanja o socialni zaščiti otrok in o pomoči RKS po rajonih.

V torek ob 19.30: predavanja o mladini v šoli in strokovni izobrazbi po rajonih.

V sredo: po vseh šolah pouk o higieni otrok in mladine. Razpečavanje zdravstvene literature potom RKS. — Ob 19.30: zdravstveno predavanje o negi otrok in o potrebah ustanavljanja otroških jasi po rajonih.

V četrtek ob 14: obišče mladina grobove padlih talcev pod Pohorjem.

— Ob 15: obisk grobov padlih borcev in talcev na pokopališču. — Ob 17: sestanek partizanskih sirot v mladinskem domu v Titovi ulici, kjer jih obiščejo množične organizacije. — Ob 19.30: predavanja po rajonih o prekrbi partizanskih sirot in o dolžnosti množičnih organizacij za preskrbo istih. Tekom dneva obiščejo obiskovalke vse partizanske sirote svojega rajona.

V petek ob 15: konferenca AFZ. — Ob 19.30: predavanja po rajonih o ženi-materi-partizanski vdovi in materi v produkciji.

V soboto ob 15: seje patronatskih odborov po posameznih domovih. — Ob 17: obiski predstavnikov oblasti in množičnih organizacij v posameznih domovih. Prireditve gojencev ob tej priliki. — Ob 20: pionirji zažgo kresove okoli mesta.

V nedeljo ob 8: zbiranje pionirskih odredov v Tomšitevem drevoredu. — Ob 9: sprevod po mestu. — Ob 9.30: slavnostna podelitev zastave najboljšemu odredu na Rotovškem trgu.

Ves teden se vrši s prodajo znakov in razglednic nabiralna akcija po obratih in terent. Polovica nabrane vsote je namenjena za postavitev sanatorija za TBC holne otroke, polovica pa ostane mestnemu odboru na razpolago za pomoč počitniškim kolonijam itd.

Dnevna predavanja ob 19.30 po rajonih bodo v naslednjih prostorih:

Za I. rajon: dvorana OF na Meljskem hribu, v dvorani opekarne v Koških, v dvorani »Vesne« v Aškerčevi ulici, v dvorani Ljudske univerze.

Za II. rajon: v dvorani Mladinskega doma na Betnavski cesti, v deški ljudski šoli v Studencih, v Mladinskem domu v Radvanju.

Za III. rajon: v dvorani bivše četiri na Teznu v Zadržni gostilni na Ptujski cesti, v dvorani pobreške četiri, v šoli v Brezju in v gostilni Sagadin v Zrnkovcih.

Zaradi važnosti tega tedna pozivamo vse prebivalstvo mesta Maribora, da se navedenih prireditve v čim večjem številu udeležijo in s tem doprinese svoj delež za čim boljše rešitev vprašanja socialne in zdravstvene zaščite matere in otroka.

Otroci iz doma Titovih pionirjev v Mostah pri igri z žogo

V tem tednu bo temeljit izbor otrok, ki bodo odpotovali na letovanja in počitniške kolonije. V tem smislu so se lotili dela tudi odseki za soc. skrbstvo in zdravstvo, ki so tudi postavili odbore za počitniške kolonije. Iz okraja Postojna bo odpotovalo okoli 250 otrok, ki so bolezensko ogroženi. Na zdravniških pregledih je bilo pregledanih v Postojni 30 otrok in v Belškem 30 iz več vasi. Letovanje otrok bo tudi v okrajnem merilu, in sicer v Korotanu, za kar so že v teku priprave. Patronat, ki bo v tem tednu postavljen, bo zajel vasi območja KLO Prestranek in Hruševje ter patronat v Postojni, katerega naloga bo skrbeti za tiste otroke, za katere bo prehodna točka Postojna.

Opozorjamo čitatelje, da v današnji številki »Vprašanj naših dni« objavljamo vrsto člankov o Petru Petroviču Njegošu in njegovem delu »Gorski venec«, katerega 100-letnico obhajamo letos. Članki bodo služili predavateljem kot material za proslavo 100-letnice »Gorskega venca«, 18. junija t. l.

iz št. Petra na Krasu, ki so nabavile blago, iz katerega bodo sešile obleke tem otrokom. V Strmci so se žene na svojem 12. rednem sestanku pomenile in prišle do zaključka, da so potrebni počitniških kolonij Magajna Tomčka, Jura Ivana in Simšič Stanišlav ter jih tudi predlagale odboru za počitniške kolonije.

Ker je vsak dan v tem tednu določen svojemu namenu, se bo v manjših krajih po več predavanj združilo v eno samo. Množičen bo obisk sirot v domu T Tomšiča v St. Petru na Krasu, katere bodo žene tudi obdarile. V domu se pionirji pripravljajo na kulturno prireditve.

Ob zaključku tedna 8. junija bo okrajno zborovanje pionirjev v Postojni, kjer bo defile, na katerem bodo pokazali udejstvovanje na kulturno-prosvetnem področju, prikazali učne uspehe in napredek organizacije. Na to se pridno pripravlja tudi letalsko društvo s sedežem v Postojni, ki vzbuja voliko zanimanje prav med najmlajšimi. M. V.

Ne pozabimo, da sta srečna mati in otrok najboljši naložen kapital v družbi, ki hoče povsem odpraviti izkoriščanje človeka po človeku

V vseh krajih naše države bomo proslavili od 1. do 8. unija Teden otroka

Beograd 31. maja. (Tanjug.) V vseh krajih naše države bomo proslavili od 1. do 8. junija Teden otroka. V tem tednu se bodo seznanili najširši sloji ljudstva z oblikami zaščite otrok, otroškimi ustanovami, šolami in pionirskimi organizacijami ter se bodo popularizirali uspehi, doseženi na poprišču zaščite otrok v naši državi.

Takoj po okupaciji je bilo potrebno hitro pomagati socialno ogroženim otrokom in poskrbeti za 1.231.000 otrok. Od tega števila je bilo samo vojnih sirot 280.000. Lansko leto je bilo popisanih še 382.958 socialno nezaščitenih otrok, od katerih je potrebovalo 320.000 stalno pomoč države.

Danes se izvaja pri nas zaščita otrok načrtno ter s sodelovanjem organov državnega socialnega skrbstva, množičnih organizacij in Rdečega križa. Danes je preskrbljenih 232.138 otrok, in sicer: 47.785 otrok v petih sprejemalnicah in 190 domovih za otroke iz predšolske dobe in osnovne šole, 2155 otrok v 27 internatih ter 1847 otrok v 26 posebnih zavodih za slepe otroke, otroke-invalidne itd. 28.847 otrok je nameščenih pri privatnih družinah, za katere plačuje država hranarino. 160.504 vojnih sirot živi pri družinah, ki prejemajo stalno državno mesečno podporo.

Razne oblike socialne pomoči, posebno pomoči v hrani, obleki, učilih, zdravilih itd., ki jo poleg državnih ustanov organizirajo Rdeči križ, AFZ in ljudska

mladina, dobiva 660.857 otrok in mladine. V 1566 šolskih kabinjah se hrani brezplačno 112.830 otrok in mladine. V krajih, ki so med okupacijo najbolj trpeli, daje socialno skrbstvo razen otrokom brezplačno hrano tudi ostalim članom družine.

V načrtnem podpiranju in zaščiti otrok se posveča posebna pozornost dnevnim zavetiščem, ki omogočajo ženi-materi aktivno udeležbo v gospodarskem, kulturnem in družbenem življenju. Doslej sta odprti 202 zavetišča, v katerih je vsak dan preskrbljenih 10.760 otrok. 660.857 otrok, ki živijo pri svojih rodbinah, pa je treba stalno ali začasno podpirati.

Večina otroških domov, izvenzemski domov v LR Hrvatski, Sloveniji in Beogradu, nima dovolj higienskih naprav. Več kot 40 % otroških domov nima niti osnovnih higienskih pogojev. Domovi tudi nimajo dovolj živil. Kljub vsem težavam pa je zdravstveni zaščiti uspelo ozdraviti otroke mnogih bolezni, katerim so bili izpostavljeni med vojno. Doslej je usposobljenih več kot 60 otroških dispanzerjev, 80 poliklinik, 29 bolniških oddelkov, tri samostojne bolnišnice, štiri klinike, štirje sanatoriji, veliko število otroških posvetovalnic, otroških in šolskih ambulant, otroških okrevališč in domov za dojenčke in majhne otroke z okrog 2000 posteljami.

Prav tako kot drugod, velja tudi za ustanove otroške zaščite, da se njihovo število in ureditev večata vzporedno z gospodarskim dvigom naše države.

SAMOPRISPEVEK

učinkovito sredstvo za materialni in kulturni dvig ljudstva

S tako imenovanim krajevnim prispevkom, ki ga uvaja uredba vlade LRS (Uradni list št. 21, 24. maja), dobiva naše ljudstvo učinkovito sredstvo za gnotni in kulturni dvig, zlasti na podeželju.

Uredba določa, da je krajevni samoprispevek s sklepom davčnih zavezancev odrejen davek ali prevzem delovnih obveznosti odtodno oddaja materiala za izpolnitev določenih nalog, ki pospešujejo gnotni in kulturni dvig, n.p.r.: za zgraditev in popravilo šol, bolnišnic, cest, mostov, kulturnih ustanov itd. S samoprispevkom pa se ne sme kriti čisto administrativnih potreb ter ne sme biti določen za naloge, ki so vključene v redni proračun.

Krajevni samoprispevek se sme uvesti v vaseh, trgih in manjših mestih. Če je na ozemlju onega krajevnega ljudskega odbora več vasi, sme samoprispevek uvesti tudi posamezna vas ali skupina vasi.

O uvedbi krajevnega samoprispevka sklepa zbor volivcev posameznega kraja. Prisotna mora biti nadpolovična večina volivcev. Če ni prisotna večina volivcev, se zbor odloži najmanj za teden dni. Če tudi na drugem zboru ni večine volivcev, o samoprispevku ne smejo sklepati. Sklep o samoprispevku mora biti sprejet z večino glasov. Zbor volivcev določi namen, za katerega naj se uporabi samoprispevek, dalje višino zneska, odnosno količino materiala za posamezno vrsto, odnosno obseg dela, višino zneska, odnosno količino materiala, ki ga je vsak zavezanec dolžan prispevati, odnosno delo, ki ga je posameznik dolžan opraviti. Zbor volivcev tudi sklene roke, do kdaj mora biti plačan krajevni samoprispevek, odnosno opravljeno delo. Prav tako sklepajo, kateri zavezanci se oprostito plačila rednega samoprispevka ali dela.

Krajevnega samoprispevka ne smejo uvesti v breme državnih gospodarskih podjetij in ustanov. Pri določanju višine samoprispevka morajo upoštevati celotno gospodarsko moč kraja, tako da bi plačevanje samoprispevkov ne ogradilo pobiranja rednih državnih davkov.

Če samoprispevek odmerijo po dohodku, višina ne sme presegati: 0,5% dohodkov kmetičkih delovnih zadrug; 1% dohodkov delavcev, uslužbencev in nameščencev; 1% dohodkov, ki jih zadruga izplačuje svojim članom za njihovo delo; prav tako po 1% dohodkov, ki jih zadruga in zadrudne zveze vlagajo v sklade; po 2% dohodkov družbenih organizacij; po 2% dohodkov, ki jih zadruga delijo med svoje člane po obsegu njihovega poslovanja v zadrugah; po 3% dohodkov kmetičkih gospodarstev; po 5% dohodkov obratov zasebnih poklicev in premoženja, dalje vrednostnih papirjev in deležev ter prejetih ali odobrenih obresti in končno dohodkov patentov, izumov in tehničnih izpolnitvev; 10% dohodnine, ki jo plačujejo davčni zavezanci v stalnih zneskih.

Krajevni samoprispevek se plačuje v gotovini neposredno pri krajevnem ljudskem odboru.

Dohodki in izdatki samoprispevka niso vključeni v redni krajevni proračun, ampak v posebni predračun, ki ga sestavi krajevni ljudski odbor po sklepu zbora volivcev in ga predloži okrajnemu izvršnemu odboru v potrditve.

Redno nadzorstvo nad pravičnim izpolnjevanjem predpisov te uredbe prevzame krajevni izvršni odbor. — Uredba velja od dneva objave — to je od 24. maja letos.

S predpisi za uvedbo te nove davštine se uveljavlja načelo samostojnosti ljudskih odborov, ki so pristojni, da urejajo krajevna vprašanja večjega pomena. S tem, da ljudstvo samo odloča o uvedbi samoprispevka, je pa naglašeno, da je ta vrsta davštine najbolj demokratična. Ljudski odbori se bodo v gospodarskem pogledu precej osamosvojili in jim ne bo treba molelovati za sredstva, kakor so včasih molelovale občine. Ker bo moral samoprispevek plačevati slehernik glede na višino svojih dohodkov, odnosno premoženja, bo ta davščina tudi povsem pravična in se je ne bodo mogli otresti bogatejši, ki so navadno prelagali bremena na revne prebivalce.

Ob prekopu Klusovega ložeta

Bogo Flander - Klusov Joža

Klusov Joža je prav gotovo prvi, ki je kot umetnik oblikoval partizanske borbe v nevezani besedi Njegovo delo pa ni samo opisevanje partizanskih borb, ampak je pravo, globoko občuteno in doživeto umetniško ustvarjanje. Njegova ostalina nam je dragocena, ker je skoraj edina proza umetniške vrednosti, ki je bila napisana v najtežjih trenutkih, srebi borbi in trpljenja. V zrelega umetnika se ni razvil, ker je kot junak zgodaj padel.

Njegovo pravo ime je bilo Flander Bogo; rodil se je v Ljubljani 8. decembra 1918 in je bil pred vojno zaposlen na

Direkciji državnih železnic kot uradnik. V partizane je odšel marca 1942 in se priključil Poljanskemu bataljonu. Konec leta 1942 je bil v bolnišnici »Hrušev rep«, ki je bila zakonspirirana v bližini Podutke, kasneje pa je odšel čez Dolomite na Dolenjeko, kjer se je boril v Cankarjevi brigadi. Tu je postal pomočnik politkomisarja II. bataljona in se je udeležil premožnih borb in zmag, ki so ponese slavo Cankarjeve brigade širom Slovenije. Pri napadu in zavzetju nemško-ustaske postojanke Bosiljevo onstran Kolpe je bil smrtno ranjen. Bila je to ena najtežjih borb Cankarjeve brigade, toda tudi ena njenih največjih zmag. Izdihnil je nekaj dni po končani borbi v Drnovcu pri Vinici v Beli krajini.

Bil je odličen politični delavec, priljubljen politikomisar, spreten govornik in pogumen borec. Njegova beseda je bila polna življenjskega veselja, velike volje in tudi v najtežjih trenutkih polna vere v zmagi, beseda, ki je znala navduševati in tudi v malodušna srca vliči poguma.

Delo Klusovega Jožeta obsega vrsto reportaž, ki jih je objavjal v brigadnih in divizijskih glasilih. Nadvse pa so pomembne njegove ertice, ki so prave male umetnine in ki jih je že Glavni štab leta 1944. izdal v dveh zbirkah. Nekaj njegovih ertic smo dobili tudi pred kratkim v izdaji Slovenskega knjižnega zavoda v zbirki »Nova pota« pod naslovom »Bataljona«.

Ob prekopu njegovih posmrtnih ostankov in pogreba v Ljubljani, ki bo danes popoldne, se spominjamo dobrega tovariša, navdušenega borca, političnega delavca in partizana-pisatelja, padlega junaka.

PROCES PROTI USTASKIM ZLOČINCEM V ZAGREBU

„Mačkova politika je istovetna s politiko ustašev“

Je izjavil pred sodiščem Paveličev »vojskovodja« S. Kvaternik

Izdajalci iz tako imenovanega narodnega odbora Slovenije so predlagali Paveliču združitev vseh sil za boj proti narodno-osvobodilni vojski

Spomladi leta 1945 je bil narejen načrt, po katerem bi postal Maček osrednja politična osebnost na Hrvaškem. Njemu in kralju Petru naj bi novi okupatorji izročili oblast. Tudi pri tem načrtu je Alajbegović aktivno sodeloval. Del teh načrtov je n. pr. ustaška spomenica iz leta 1945, ki je bila poslana vrhovnemu zavezniškemu poveljstvu za Sredozemlje, dalje spomenica tako imenovanega narodnega odbora Slovenije Paveliču, obiski delegatov Draže Mihajloviča pri Paveliču in Stepincu, škofovska konferenca itd. Alajbegović se je tudi pogajal z zastopniki tako imenovanega narodnega odbora Slovenije, ki so predlagali Paveliču združitev vseh sil za boj proti narodno-osvobodilnemu gibanju. Pred zlomom NDH se je Alajbegović kot delegat Paveliča in ustaške vlade udeležil pogajanj med Paveličem, Stepincem in Mačkom, kateremu je izročil 1000 zlatnikov za beg v inozemstvo.

Alajbegović je tudi potem, ko je bil že konec NDH, nadaljeval v tujini svoje protiljudsko izdajalsko delo ter skušal združiti ustaše, mačkorce in četnike za boj proti novi demokratični Jugoslaviji.

Obtoženi dr. Osman Kulenović je kot podpredsednik Paveličeve izdajalske vlade že aprila 1941 razvil široko politično aktivnost po vsej Bosni in Hercegovini, posebno med muslimani, da bi jih pridobil za Paveličevo ustaško gibanje.

V novembru leta 1941 je postal pooblaščen poslanik ustaškega zunanjega ministertva. Za svoje delo v korist fašizma je dobil odlikovanje »Vele-reda krune sa zvijezdama«.

Obtoženi Navratil Friderik Miroslav je takoj po ustanovitvi NDH postal načelnik štaba Paveličevega letalstva. Z vojnima zločincema Krenom in Lukšičem je bil v Berlinu pri šefu za vezbanje nemških letalcev. S tem svojim obiskom je hotel doseči, da bi bilo v vsako šolo nemškega letalstva sprejetih nekaj učencev iz NDH. Od sredine oktobra 1941 do konca leta 1943 je bil Navratil vojaški ataše NDH v Bukarešti. Avgusta leta 1943 je postal minister oboroženih sil NDH. Dobil je nalogo, da okrepi organizacijsko in udarno silo Paveličeve vojske, predvsem domobranstva. To je bila dopolnitev izdajalskega Mačkovega dela, ki je s svojim reakcionarnim vodstvom HSS vodil obrekovalno gonjo zoper narodno-osvobodilno gibanje. Ko se je vrnil iz Hitlerjevega glavnega stana, kjer se je pogajal o dobavi orožja NDH, je obtoženi Navratil začel reorganizirati Paveličevo izdajalsko vojsko. Na novo oborožene Paveličeve vojaške sile so skupaj z Nemci leta 1943 izvedle veliko ofenzivo proti NOV. 18. oktobra 1943 je sodeloval pri izdaji zakonske odredbe o represalijah, po kateri je bilo obsojenih in pobitih več sto hrvaških rodoljubov.

Obtoženi Ivan Perčević je bivši generalštabni oficir avstrijske vojske. Takoj po zlomu Avstro-Ogrske je odšel v emigracijo ter na Dunaju začel zbirati okrog sebe pristaše habeburške monarhije in vse tiste, ki so bili pripravljeni služiti tujemu imperializmu. Svoje skupine je povezal s ljudmi istega mišljenja na Hrvaškem, posebno s Paveličem in Kvaternikom, s pomočjo katerih je organiziral pošiljanje propagandnega gradiva na Hrvaško. Ko je Pavelič leta 1929 zapustil Jugoslavijo, se je najprej obrnil na generala Sarkotiča in Perčevića na Dunaju. Perčević je nato postal glavna oseba Paveličevega centra na Dunaju. Po njem je Pavelič dajal svoja navodila

petokolonašem v domovini. Ustaši so na Dunaju prisegli obtoženemu Perčeviću, ki je bil v stalnih stikih z ustaši v Italiji.

Leta 1931 je poslal Pavelič Perčeviću načrt ustaških načel, da bi ta podal svoje pripombe. Ko sta se nato šla v Brescijo, je Pavelič objavil dokončno besedilo ustaških načel. Na sestanku v Bresciji leta 1932, so Pavelič, Perčević in Artuković med drugim sklenili, da je treba v domovini organizirati izurjeno in dobro rganizirano legijo, ki bo ob napadu fašistične Italije na Jugoslavijo zahrbtno napadla naše narode. V ta namen je bilo tudi sklenjeno, da se organizira ustaška vojska v Italiji. To vojsko in vso ustaško organizacijo je vzdrževal Mussolini, ker je bila orožje za njegove imperialistične načrte proti jugoslovanskim narodom.

Ko so okupatorji vdrl v Jugoslavijo, se je ponudil Perčević gestapo v Berlinu, se zvezał z Artukovićem in Benzonom ter dobil nalogo, da pridobi nemške vojaške kroge za razkosenje Jugoslavije. 15. avgusta 1941 ga je gestapo poslal v Zagreb, kjer sta ga Pavelič in Kvaternik navdušeno sprejela. Pavelič ga je imenoval za predstojnika poglavnikovega vojaškega urada, nato pa za predstojnika urada za odlikovanja. Na

teh položajih je ostal do začetka maja 1945.

Obtoženi Siegfried Kasche je bil vodilna osebnost nemške nacional-socialistične stranke. Njegova naloga je bila dosledno izvajanje Hitlerjeve politike podpihovanja šovinističnega sovraštva med našimi narodi. V sredini leta 1941 je zahteval Kasche od Paveliča ustanovitev prostovoljske legije za boj proti Rdeči armadi ZSSR. Ta legija je postala na vzhodni fronti »slavna« zaradi svojih zločinov. S svojim delovanjem je podpiral sodelovanje mačkorcev in ustašev tr si prizadeval pritegniti v ustaško vladu tudi mačkorce. Ko pa pogajanja niso uspela, ker so mačkovi mislili, da je navidezna opozicija bolj zvit in učinkovit način boja proti ljudstvu, je eden izmed voditeljev takratne HSS, Košutič, obiskal Kasche-a in se mu opravičil zaradi prekinitve pogajanj. Hkrati je Košutič zagotavljal Kasche-u, da bo HSS še nadalje prijateljsko razpoložena proti Nemcem.

Tak pred osvoboditvijo pa je Kasche organiziral umik ustaške vojske, ustaške vlade in Mačka ter njegovih sodelavcev, katere je imel namen izkoristiti pod vodstvom drugih imperialističnih gospodarjev za nadaljevanje boja proti našim narodom.

Obtoženi Kvaternik: »Priznam, da sem silil hrvaški narod v objem Nemcev in Italijanov«

Popoldne ob štirih je sodišče začelo zasliševati obtoženega Kvaternika. Med zasliševanjem je prišla na dan iskrena povezanost med njim in Paveličem na eni strani ter med njim in Mačkom na drugi strani.

Obtoženec je nato pripovedoval o svojih sestankih s Paveličem in o ustanavljanju vohunske organizacije »Uzdanice« v l. 1936. Po njegovih besedah je bil cilj te organizacije ustanovitev samostojne hrvaške države.

Predsednik: Kakšno nalogo je imela Uzdanica?

Obtoženec: Da zbera vse ljudi, ki so istega mišljenja, zlasti pa nezadovoljne iz HSS.

Predsednik: Ali se vam je posrečilo pridobiti ljudi iz HSS za Uzdanico?

Obtoženec: Da.

Obtoženec: Jaz sem jih silil. Priznam.

— Ali ste izdajalec hrvaškega naroda?

— Lahko bi to rekel.

Na predsednikovo vprašanje, kako je sprejel novice o beograjskem udaru, ki je bil naperjen proti pristopitvi Jugoslavije k trojnemu paktu, pravi obtoženec, da je pričakoval, da bo vojna in da se bliža čas, ko bo njegov cilj uresničen. Govoreč o svojih takratnih odnosih s Mačkom, pravi obtoženec:

— Maček je sedel na dveh stoli. Na eni strani je imel generala Simoviča, na drugi pa Nemce.

Predsednik: Kaj se je pozneje zgodilo?

— Odšel sem k dr. Mačku in mu

Obtoženi Kvaternik, Košak, Alajbegović, Perčević, Navratil, Kulenović in Kasche med čitanjem obtožnice

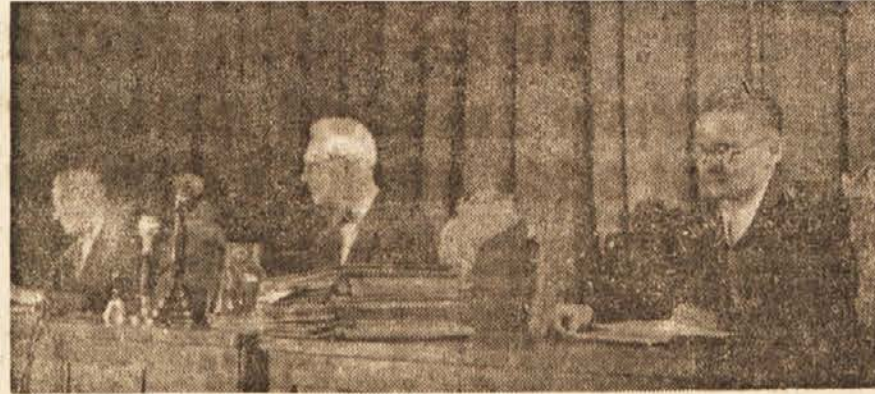
Nato pove obtoženec, da je imela organizacija svoj časopis »Hrvaški narod«, v katerem je tudi on pisal svoje članke. V nekem članku je napisal, da so Hrvati prišli v slabe roke. Predsednik: Kakšne slabe roke so to?

Obtoženec: Nemci, Italijani in Pavelič.

Tožilec: Kdo jih je silil v objem teh rok?

povedal, da sem proglasil hrvaško državo in da ga prosim za izjavo, v kateri naj pozove hrvaški narod k miru in pokornosti novi oblasti. Maček je to storil.

Obtoženi Kvaternik pripoveduje nato o svojem obisku pri Mačku: »Ko sem prišel k dr. Mačku, je bila tam zbrana njegova garda. V Mačkovi delovni sobi je bil Košutič, v drugi sobi pa nek Nemec. Kdo je bil ta Nemec,

Senat Vrhovnega sodišča Hrvatske: predsednik Poldrugáč Ivan in član

ne vem, videl ga nisem ne prej, ne pozneje...«

— Kako je potekal razgovor med vami in Mačkom?

— Rekel sem: »Dragi Vladko! Spročam ti, da sem proglasil samostojno hrvaško državo. Prosim te za izjavo, s katero bom pozval narod, naj pazi na mir in red ter podpira ustaško oblast.«

— Kaj je Maček na to rekel?

— Maček je spregovoril nekaj besedi s Košutičem, nato pa je Košutič sedel, Maček pa mu je narekoval. Ko je bilo to končano, mi je prebral, kar je bilo napisano. Košutič je prepisal izjavo na čisto in jo dal meni, koncept pa je obdržal zase.

Obtoženi pravi, da je to Mačkovo izjavo rabil, ker je bil Maček zakoniti voditelj HSS in podpredsednik jugoslovanske vlade.

— Po vašem mnenju je Mačkova izjava neke vrste državopravni akt?

— Odkrito moram priznati, da mi je bilo lažje.

— Ali bi vi tudi brez te izjave proglasili NDH?

— Zato sem najprej šel k dr. Mačku, nato pa na radijsko postajo. Za-

radj Mačkove izjave sem postal siguren.

Javni tožilec: Ali ste v tem trenutku bili v službi Nemcev?

Obtoženec: Da.

Predsednik: Ustaši se morajo torej zahvaliti Mačkovi podpori. Ta podpora je največ pripomogla k temu, da se je ta oblast na nek način obdržala?

— Nedvomno. To je res, potrdi Kvaternik.

Obtoženec pripoveduje nato, kako je prevzel v svoje roke meščansko zaščito, ki jo je bil ustanovil Maček.

Na vprašanje javnega tožilca, kaj je takrat delal Maček, odgovori obtoženec:

— Protestiral ni riti z eno besedo. To pomeni, da je bil zadovoljen. Maček je delal tudi na to, da bi podprl ustanovitev hrvaške države.

— Dajal ji je osnovno silo?

— Da.

— Dal ji je svoje fašistične organizacije?

— Da.

— Komu je bila v korist Mačkova aktivnost?

— Nemcem, prav tako kakor moja.

Drugi dan procesa

Drugi dan procesa se je nadaljevalo zasliševanje obtoženega »vojskovodje« Kvaternika. Obtoženec je priznal, da je organiziral domobranstvo ter ga pošiljal v borbo proti lastnemu ljudstvu. Skušal pa je trditi, da v začetku vsega ni vedel, da se je ljudstvo dvignilo v boj za evobodo.

»Bil sem Mačkov pristaša«

Med nadaljnjim zasliševanjem je obtoženi Kvaternik priznal, da je bil na predlog dr. Mačka imenovan za direktorja »Hrvaškega radiša«. Predsednik ga je vprašal: »Ali niste bili tedaj Mačkov pristaša?«

— Bil sem njegov pristaša.

— Ali ste tudi zdaj?

— Nisem. To lahko rečem odkrito, zato da bi ne doživeli enake usode, kakor smo jo že.

— Ali sumite, da je Maček izdajalec?

— Da, prepričan sem bil, dokler sem bil v NDH in pozneje v tujini, da bi bilo gorje hrvaškemu narodu, če bi se prepustil Mačku.

Stepinac je sodeloval v pogajanjih za sestavo ustaško-mačkove vlade

Kvaternik je izjavil, da je po svojem odhodu iz države na Dunaj vzdrževal stike s nekaterimi ljudmi v državi. Povedal je, da je pisal Stepincu nekaj pisem.

— Kaj ste mu pisali?

— Prosil sem ga, naj bi se vsi ljudje, ki se miso osramotili, znašli na skupni platformi v vladi.

— Koga ste s tem mislili?

— Hrvaško seljaško stranko. Nisem pisal, na koga sem mislil posebej, toda mislil sem na Košutiča, Torbarja itd.

— Ali ste prejeli od Stepinca kakšen odgovor?

—/Da. Med vrstami sem bral, da s

tem soglašam.

Javni tožilec J. Blažević je pripomnil, da je prihajal Maček na posvetovanja, kadar je Nemcem in ustašem predla trda.

— Čigav svetovalec je bil tedaj Maček?

— Nemški.

— Kaj je Maček tedaj storil?

— Izdajal.

— Ali je obveščal hrvaški narod o tem, kar je delal?

— Ne.

Predsednik: »V čem torej vidite razliko med ustaši in Mačkom, med politikom ustašev in politikom Mačka?«

— Navsezadnje je to ista politika. Teža ljudstvo ni vedelo, ker je Maček to nalašč skrivaj iz strahu, da bi ne zvedelo, kaj dela.

— Torej Maček, Pavelič in vi ste delali skupno eden in isti posel. Kako se to imenuje?

— Izdaja.

Javni tožilec je citiral članke Mačkovega tiska, ki je pripravljali izdajci leta 1941, medtem ko se je Maček pogajal z gestapovskimi agenti ter pripravljaj okupacijo. Dva dni po izbruhu vojne je Maček izdal banovinsko uredbu o amnestiji ustašev, ki jih je izpustil iz zaporov ter tako omogočil ustanovitev NDH.

Kvaternik je odločno pobijal vse laži, ki jih je širil Košutič v zvezi z izdajalskim Mačkovim proglasom ob ustanovitvi NDH. Ponovno je potrdil, da sta Maček in Košutič sama sestavila izdajalski proglas na hrvaški narod, ki so ga oddajali po radiu 10. aprila 1941.

— Zakaj je pa Košutič zapisal v zapisniku, da ni pisal proglasa, češ: »če bi pisal jaz, bi napisal drugače?«

— Odkrito lahko rečem: to je laž.

— Zakaj je Košutiču potrebna ta laž? V kakšen namen?

— Da bi ljudstvo ne zvedelo prave resnice.

A. Ljapini

O postopnem prehodu od socializma h komunizmu

(Nadaljevanje)

Prehod od socializma h komunizmu zahteva novo, višjo tehniko. Znano je, da zavzema ZSSR po tehniki proizvodnje, po opremi industrijske proizvodnje z novo tehniko prvo mesto na svetu. Upeštevajoč najnovije pridobitve svetovne tehnike jih sovjetska država na široko uporablja v vseh panogah našega gospodarstva. V nasprotju s kapitalističnimi deželami, kjer je razvoj tehnike v nasprotju z družbeno političnim redom, se v ZSSR zaradi prednosti načrtne socialistične ekonomske tehnika razvija neovirano in pospešeno.

V procesu postopnega prehoda od socializma h komunizmu se bo ustvarjala kakovostno nova tehnika, kakršne si pod kapitalizmom ne moremo misliti in je ne moremo doseči. Ta nova tehnika — tehnika komunizma — bo zagotovila pogoje za porast proizvajalnih sil, kakršnega svet še ni videl, za izpremembo tipa dela, za popolno uničenje nasprotij med umstvenim in fizičnim delom.

Zato je razumljiv tisti velikanski pomen, ki ga dobiva v času prehoda od socializma h komunizmu tehnični progres in razvoj znanosti. Sovjetski učenjaki, ki pazljivo proučujejo in izkoriščajo najnovije pridobitve svetovne znanosti in tehnike, morajo ob enem voditi znanost naprej in priversti našo deželo na najvišjo stopnjo svetovnega tehničnega napredka. Tovariš Stalin je postavil pred sovjetske učnjake nalogo — v kratkem ne samo

dohiteti, temveč tudi prekositi pridobitve inozemske znanosti.

Novi petletni načrt določa nadalje tehnični napredek v vseh panogah narodnega gospodarstva. Petletni načrt predvideva široko elektrifikacijo in mehanizacijo proizvodnje. V splošnem se bo v industriji v ZSSR tehnična oprema v primeri z letom 1940 povečala v petletki približno 1½krat. V strojni, železarski, premogovni ter kemični industriji in drugih panogah našega gospodarstva bodo nastale velike tehnične spremembe. Ob enem s tem določa petletni načrt vrsto nalog v pogledu razvoja novih panog tehnike in proizvodnje.

Prehod k drugi fazi komunizma zahteva vsestranski razvoj najvažnejše proizvajalne sile družbe — ljudi. Tovariš Stalin nas uči, da sestavljajo ljudje, ki spravljajo v pogon sredstva proizvodnje, ki imajo proizvodne izkušnje in ki so vajeni dela, osnovno, glavno proizvajalno silo družbe. Komunizem pomeni novo stopnjo v razvoju te proizvajalne sile.

Ze Engels je poudaril, da za dvig industrijske in poljedelske proizvodnje na višino, odgovarjajočo komunizmu, ne zadostujejo samo sredstva za proizvodnjo: treba je tudi razviti sposobnost ljudi, ki ta sredstva uporabljajo. »Splošno vodstvo proizvodnje s silami vse družbe in od tod izvirajoči novi razvoj proizvodnje bo potreboval povsem nove ljudi in ustvaril jih bo.« (Marx in Engels, Zbornik, zvezek V., stran 487.)

Socializem ne samo pospešuje razvoj sredstev za proizvodnjo, temveč tudi omogoča delovnemu ljudstvu vsestranski razvoj in uporabo lastnih sposobnosti. V ZSSR so se ljudje temeljito spremenili, njihove proizvodne izkušnje in navade so silno obogatile, dvignila sta se njihova kulturna raven in zavest. Pravcati prevrat je povzročila sovjetska oblast v zavesti kmetov, ki jih je privedla na pot družbenega, kolektivnega dela. Prehod h komunizmu postavlja nove velikanske naloge na področju kulture.

V referatu na XVIII. kongresu VKP (b) je tovariš Stalin poudaril: »Vse delavce in vse kmete hočemo napraviti kulturne in izobražene in sčasoma bomo to storili.«

Komunizem zahteva vsestransko pripravljene, vsestransko razvite in kulturne ljudi. Da se doseže to, je potreben nov nadaljnji močan dvig kulturne tehnike ravnih delavcev in kolhoznikov, porast proizvodne kvalifikacije in splošne izobrazbe delavcev socialistične proizvodnje, njihova vzgoja v komunističnem duhu.

Nova petletka postavlja velikanske naloge na področju kulturne izgradnje. Izpolnitev petletnega načrta bo pomenila nov korak naprej v dviganju kulturno tehnične ravnih delavcev in kolhoznikov.

Zaključek izgrajevanja socialistične družbe in prehod h komunizmu zahteva okrepitev in nadaljnji razvoj socialistične lastnine in socialističnih proizvodnih odnosov. Če hočemo izgraditi komunistično družbo, moramo vsestransko krepiti in čuvati socialistično lastnino — ekonomsko osnovo našega sovjetskega reda, vir bogastva in moči dežele.

Pod socializmom sta dve obliki socialistične lastnine: državna (vseljdska) in zadružno kolhozna; v njih prihaja do izraza svojevrednost potov v razvoju delavskega razreda in kmetov h komunizmu. Ti dve obliki družbene lastnine sta epotipni, toda med njima so razlike, kar prihaja do izraza v značaju in organizaciji družbenega dela, v upravi, v oblikah razdeljevanja dohodkov v gospodarskih podjetjih in kolhozih.

Pod komunizmom bo ena sama oblika družbene lastnine sredstev za proizvodnjo — komunistična lastnina. Prehod k eni sami obliki družbene lastnine sredstev za proizvodnjo pojde na osnovi vsestranske krepitve in razvoja dveh oblik socialistične lastnine v ZSSR ob poglobitvi vodilne vloge državne lastnine kot višje oblike socialistične lastnine. Zadružno-kolhozna oblika lastnine se bo razvijala s krepitvijo družbenega gospodarstva kolhozov.

Prav vsestranski razvoj in krepitev družbenega gospodarstva kolhozov je tista pot, po kateri pojde preraščanje kmečke zadrage v komunjo. Na XVII. kongresu Partije je rekel tovariš Stalin:

»Bodoča poljedelska komunja bo nastala takrat, ko bo na poljih in na farmah zadrage izobilje žita, živine, perutnine, sočiva in vseh drugih pridelkov, ko bodo imele zadrage mehansirane pralnice, sodobne kulinje — menze, strojne pekarnice itd., ko bo kolhoznik spoznal, da mu bolj kaže dobiti meso in mleko s farme, kakor pa rediti lastno kravo in drobnico, ko bo kolhoznica spoznala, da ji bolj kaže obedovati v menzi, kupovati kruh v strojni pekarni in dobiti oprano perilo iz skupne pralnice, kakor pa sami ukvarjati se s tem delom. Bodoča komunja bo nastala na bazi bolj razvite

tehnike in bolj razvite zadrage, na bazi izobilja pridelkov.« (»Vprašanja leninizma«, stran 469.)

Proces preraščanja zadrage v komunjo pojde postopno, v skladu z dvigom proizvajalnih sil, v skladu s tem, kako se bodo vsi kolhozniki prepričali o potrebi prehoda od zadrage h komunji. V sedanjih pogojih je kmečka zadruga edino pravilna oblika kolhozne gibanja, ker pravilno združuje posebne življenjske interese kolhoznikov z njihovimi skupnimi interesi, ker prilagaja osebne interese skupnim. Zato je treba vsestransko razvijati skupno gospodarstvo kolhozov. Prehod od zadrage h komunji ni mogoč drugače, kakor z vsestransko krepitvijo zadrage, polnim izkoriščanjem v nji danih možnosti.

Prehod h komunizmu je nerazdružno povezan z likvidacijo stare družbene delitve dela in ostankov razrednih razlik. Ze zdaj postopno padajo meje med delavskim razredom in kmeti, prav tako kakor tudi med temi razredi in inteligenco. Toda pod socializmom so še ohranjeni ostanki razrednih razlik med delavci in kmeti.

V drugi fazi komunizma bodo povsem izginili razredi in ostanki razrednih razlik. Pota k popolnemu uničenju razrednih razlik med delavci in kmeti je pokazal Lenin. »Za popolno uničenje zadržev.« — je pisal, — »je treba ne samo strmoljaviti izkoriščevalce zemljiško gospodo in kapitaliste, ne samo odpraviti njihovo lastnino, treba je odpraviti tudi še vsa ko privatno lastnino sredstev za proizvodnjo, treba je uničiti tako razliko med mestom in vasjo, kakor tudi razliko med ljudmi fizičnega in ljudmi umstvenega dela.« (Zbornik zv. XXIV, stran 537.)

(Nadaljevanje sledi.)

Konec ropanja naših rudnih zakladov S 6.068.000 ton l. 1939 se bo l. 1951 povečala proizvodnja premoga na 16.500.000 ton letno

Ključ do naših naravnih zakladov je odslej trdno v naših rokah. Konec je kapitalističnega roparskega gospodarstva in petletni plan, program naših nalog, prizadevanj in boja za popolno gospodarsko osamosvojitve je kazipot naše gospodarske poti do lepše prihodnosti slehernega delovnega človeka. Kaj je pravzaprav petletni plan? Pregled za prihodnjih pet let razumno uravnane delavnosti velike skupnosti, kakršna je naša država delovnega ljudstva. Ob tej priliki si oglejmo eno področje, to je smotrne delavnosti — gospodarstvo za rudnimi zakladi; rude kot glavne surovine so temelj velike stavbe našega ljudskega gospodarstva, stavbe, ki jo zdaj gradimo premišljeno.

Ali naj ostanemo vse po starem?

Med nami so še vedno ljudje, ki bi radi razlagali in opravičevali tehnično zaostalost Jugoslavije, češ, naša država je »po svoji naravi« kmetijska in nima pogojev za industrijski razvoj. Industrializacija se jim zdi tudi nepotrebna, češ, saj lahko s kmetijskimi pridelki kupujemo industrijsko blago v tujini ceneje, kakor bi ga mogli sami izdelovati. Potemtakem je bilo torej pri nas doslej vse prav, in nova Jugoslavija naj bi ostala polkolonija v krempljih mednarodnega kapitala; naši delovni ljudje naj bi se še vedno izseljevali v tujino za zaslužkom — kakor da še ni dovolj, da smo izgubili že milijon ljudi z izseljevanjem — in hirali doma v pomanjkanju; naši narodi naj bi ostali rezervoar cenjenih delovnih moči in nezavedna množica, ki jo imperializem lahko vprega v svoj jarem po mili volji. Naši naravni zakladi naj bi ostali še nadalje zlata jama za tuje kapitaliste, roparje, za naše rudarje pa grob in vir bede vsega ljudstva.

Marsal Tito je dejal v svojem govoru v Ljudski skupščini, ko je bil v razpravi zakon o petletnem planu, da moramo državo elektrificirati in industrializirati: 1. ker je treba obnoviti med vojno opustošeno deželo, hitra obnova bi pa bila nemogoča brez močne domače industrije; 2. stara Jugoslavija je bila napol kolonija; 3. tuji kapitalisti so nagnali kapital v našo deželo le zaradi velikanskih profitov, ki so pogosto presegli investirani kapital.

Ali imamo dovolj rud?

Naravni zakladi v naši državi so le površno raziskani. Podatki, kolikor jih pa je, tudi niso zanesljivi. Tako je n. pr. znano, kako so v stari Jugoslaviji iskali nafto ter se na vse močje načine trudili, da bi je našli. Ne geologi, ampak kapital družb Standard Oil in Shell je ugotavljal, ali ima Jugoslavija ležišča nafte ali ne. Zato je stara Jugoslavija smela pridobivati le po tisoč ton nafte na leto.

Doselej znana in odprta ležišča železne rude v naši državi so dovolj bogata za razvoj teže industrije. Po sodbi geologov je Jugoslavija na železni rudi najbogatejša na Balkanu. Ljubljanska železna ruda (Bosna) limonit je izvrstna po kemični sestavi in se da lahko topiti. Stara Jugoslavija je večino železne rude izvažala. V primeri z izvozom sta je seniška in vareška železarna porabili le malekosti železne rude. Država pa je uvažala tračnice, nosilce (traverze), profilno železo itd. Za elektrifikacijo je baker nujno potreben. Tudi bakreno rudo so kopali v naši državi ter je pridobivali precejšnje količine, največ v Srbiji. Leta 1938 je znašala celotna proizvodnja bakrene rude v državi 752.066 ton. Te rude niso predelovali. Vse rudo so izvažali v Francijo. Pri predelavi te rude v Franciji so pridobili samo zlata toliko, da so imeli kapitalisti povrnjen ves kapital, ki so ga naložili v borski rudnik. Spričo vsega tega lahko sprevidimo, da je vzrok industrijske zaostalosti v Jugoslaviji družbena zaostalost — še napol fevdalni in polkolonialni kapitalistični sistem stare Jugoslavije. Surovin ter naravnih zakladov je pa bilo dovolj za razvoj industrije.

V petletnem planu moramo računati z zemeljskimi zalogami posameznih rud. To prihaja do izraza v primerno določeni višini proizvodnje rud predvsem za domačo predelavo, in šele v drugi vrsti za izvoz. Rud, ki so tako dragocene kakor baker, seveda ne bomo roparsko grabili iz rudnikov, da bi jih za slepo ceno izvažali, ampak jih bomo smotrnno kopali, kolikor bo potrebno za domačo industrijo. Ne bo se več dogajalo, da bi naši rudarji kopali rudo predvsem za izvoz ter za profit tuje kapitalistične industrije, ki je prejšnje čase predelovala naše surovine in nam po odušinskih cenah prodajala industrijsko blago. Oglejmo si samo ta primer: leta 1937 je znašal izvoz surovin (rude, pridelki itd.) 4.557.397 ton, za kar je Jugoslavija prejela le 6.272.402.889 din. Uvoz le 1.104.950 ton blaga je pa stal 5.223.771.783 din. Izvoziti je bilo torej treba približno štirikrat več blaga kakor smo ga uvozili, da je država prejela za to le 20% več denarja.

Za domačo predelavo rud

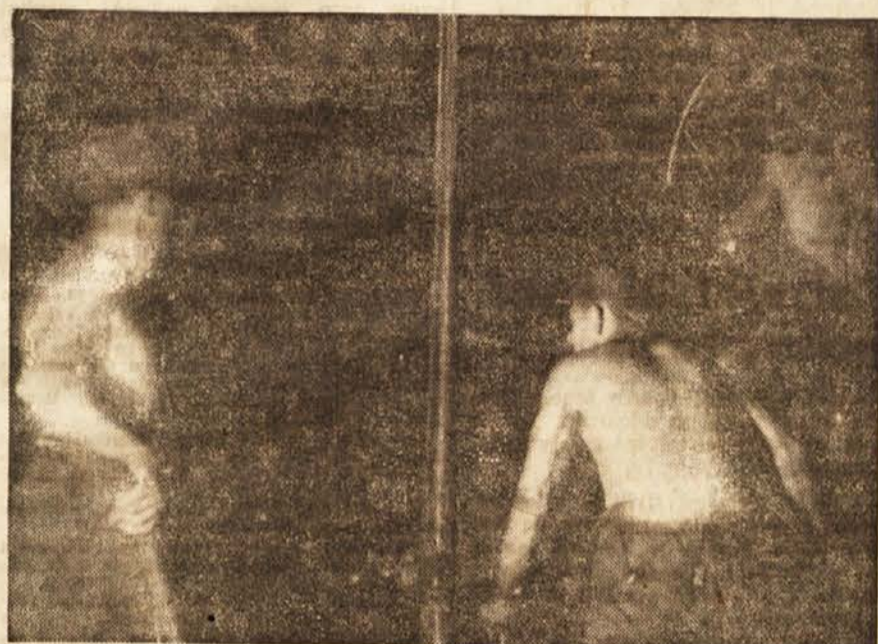
Petletni plan narekuje ne le povečanja proizvodnje, temveč računa tudi z ustvaritvijo pogojev za proizvodni in gospodarski razvoj. Eden takšnih najpomembnejših pogojev je omogočitev domače predelave rud. Ni le dovolj, da imamo na primer železno rudo in železarno; da bodo naše železarne lahko predelale železno rudo, potrebujemo še koks. Stara Jugoslavija je uvažala tudi velike količine koksa. Zdej bi ga morali uvažati spričo povečane proizvodnje še mnogo več. Plan pa določa požlahtnjevanje našega premoga v polkoks in metalurški koks. Kokska nam torej ne bo treba uvažati. S tem bo ustvarjen

eden glavnih pogojev za neoviran razvoj železarstva in teže industrije sploh. Razen tega bodo naše železarne začele topiti železno rudo v elektropeceh. Za ta proces se porabi mnogo manj koksa kakor za topitev rude v drugih plavžih. Prav tako bo omogočena predelava bokosita, ki ga je stara Jugoslavija skoraj vsega izvažala. Zato pa je seveda uvažala aluminij. Spričo mogočih vodnih sil bo imela naša država dovolj električne energije za predelavo bokosita (za izdelavo tone aluminija se porabi 25.000 do 30.000 kWh). Ta primer posebno jasno kaže, kako tesno je povezana industrializacija z elektrifikacijo: brez močnih elektrarn bi ne bilo mogoče predelovati tako pomembne rude, kakršna je bokosit. Drug primer: brez dobro razvite industrije, zlasti če same hidrocentrale ne morejo dati dovolj električne energije vse leto. Kako velikanskega pomena je elektrifikacija za razvoj industrije, pa vidi-

S tako dragoceno surovino, kakršna je premog, je treba seveda zelo razumno gospodariti. Tudi v tem pogledu bomo napravili enkrat za vselej konec roparskemu gospodarstvu. Plan določa postavitev posebnih naprav za požlahtnjevanje premoga, da bo tako uporabljen tudi slabši premog in da ne bomo zametavali premogovnega prahu. Izdelovali bomo brikete, ne le koksa in polkoks. Pri tej proizvodnji pa bodo uporabljeni tudi postranski proizvodi (derivati), plini, bencol, fenol, toluol itd. Razen tega bomo uporabljali premog kot gorivo mnogo bolj varčno ter razumno, tako da se bo zmanjšal odstotek pepela (na primer pri črnem premogu od 27 na 18%). V ta namen bodo primerno proučena kurišča (primer pri parnih kotlih).

Delež Slovenije

V tehničnem pogledu je slovensko rudarstvo v državi na najvišji stopnji.

Trboveljski rudarji pri zasekavanju v odkopu vzhodnega obrata

mo že iz preprostega dejstva, da je industrija največji odjemalec električnega toka, toda ne le kemična (na primer pri nas Ruše).

Temelj vse industrije — premog

Da so pri nas v resnici dani pogoji za industrializacijo in elektrifikacijo, pričajo bogata ležišča premoga. Razen tega je še posebna sreča, da so največja ležišča blizu ležišč železne rude — v Bosni. Velika večina je sicer rjavega premoga, toda ta premog ima visoko kalorično vrednost ter je uporaben za industrijske namene. Velike, skoraj neizčrpne zaloge lignita (kakršno je na primer ležišče pri Velenju) pa bomo uporabljali za dopolnilne kalorične elektrarne, kakor govori plan. Bosanski premogovni zakladi so skoraj neprecenljivi. Že iz predvojnih podatkov, ki so precej površni, je razvidno, da je po zelo previdni cenitvi v ugotovljenih ležiščih (to so tako imenovana »vidna« ležišča) 163 milijonov ton izvrstnega rjavega premoga, medtem ko verjetna količina znaša 760 milijonov ton. Razen tega je okrog 600 milijonov ton lignita. To pomeni: če bi se predvojna proizvodnja premoga podostrotela, bi bilo samo teh ugotovljenih količin dovolj za 600 let. Dandanes ima premog še tem večjo vrednost, ker ni več le gorivo samo na sebi, temveč tudi osnovna surovina za industrijo sintetičnega bencina in kemično industrijo sploh. Plan določa, da bo leta 1951 proizvodnja sintetičnega bencina dosegla že 20.000 ton. To industrijo bo pa treba šele ustvariti, saj doslej v Jugoslaviji nismo izdelovali sintetičnega bencina. Proizvodnja premoga se bo spričo silnega razvoja industrije sorazmerno povečala: leta 1939 je znašala v vsej državi 6.068.000 ton, leta 1951 pa bo dosegla že višino 16.500.000 ton.

Enakomerno prevažanje blaga po železnici

Naš vozovni park niti kvalitativno, niti kvantitativno še ni na višini današnjih in še manj na višini bodočih potreb. Medtem ko bo kvalitativno vprašanje rešeno z določenimi preureditvami, ki jih bo na naših železnicah treba vzeti v delo zaradi prvenstvenega prevoza poljedelskih in živinorejskih proizvodov, za katere je med vožnjo neogibno potrebna čim boljša ventilacija, se mora problem kvantitete vozništev sredstev proučevati in reševati s pomočjo statistike, razen tega pa tudi po operativni oziroma administrativni poti.

Med ukrepi te vrste imajo strokovnjaki v bližnjem načrtu tudi take, ki bi na primer v dobi prevoza sladkorne repe prepovedali prevoz drv za kurjavo v odprtih vagonih, predvsem pa odredbo, da bo železnica sama, pa tudi vsa državna gospodarska podjetja in koristniki železnice sploh prevažali blago, kakor so drva za kurjavo, premog, seno, slama, gradbeni material itd. v mrtvi sezoni. Znana stvar je, da ima železnica po sedanjih izkušnjah največji prevoz v jesenskih mesecih, ko se prevažajo poljski pridelki. Zato je treba skrbeti, da se prevoz vsega drugega blaga, ki po svoji naravi ni vezan na jesensko sezono, opravi prej ali pozneje. Takšna ureditev bi znatno olajšala težave železnici, ki jih ima vsako jesen zaradi preobremenjenosti, obenem pa povečala njeno splošno zmogljivost.

Toda Slovenija nima posebno bogatih rudnih ležišč. Največ ima premoga, predvsem rjavega. Črni premog ne prihaja v poštev za večjo industrijsko proizvodnjo. Pač pa imajo velik pomen ležišča lignita. Najpomembnejše ležišče rjavega premoga v Sloveniji je v tako imenovanem južno-zasavskem pasu, katerega središče so največji slovenski premogovniki (Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Laško). Med petletko bodo raziskali ozemlje med Moravčami in Zagorjem ter na drugi strani med Hrastnikom in Laškim, kjer so zelo verjetno še velike zaloge premoga. Računati smemo, da bodo v bližnji prihodnosti odprti še številni novi premogovniki, zlasti med Rajhenburgom in Hrastnikom, kjer se razprostira v dolžini okrog 30 km najbriž najbogatejše premogovno ležišče v Sloveniji. Še mnogo manj podrobno so raziskana ležišča lignita. Zato smemo reči, da se obeta najboljši razvoj premogovne industrije kot najpomembnejše rudarske panoge v Sloveniji.

Slovenija pa bo lahko prispevala že v prvi petletki časten delež. Tako so na primer premogovniki bivše TPD v Sloveniji dali leta 1940, 1.501.165 ton premoga (leta 1938 — 1.423.648). Proizvodnja rjavega premoga v Sloveniji je znašala leta 1938, 1.619.494 ton, v vsej državi pa 4.024.164 ton. To se pravi, da je sama Slovenija nakopala nad tretjino rjavega premoga. Pač pa je bila proizvodnja lignita pri nas kljub velikim ležiščem majhna: leta 1938 je znašala 137.746 ton, v vsej državi pa 1.262.693 ton. Tudi to je značilno — v stari Jugoslaviji niso znali razumno gospodariti s premogom, kakor ne z drugimi rudami. Poslej pa bomo lignit v mnogo večji meri uporabljali za dopolnilne kalorične elektrarne, za kurjavo v gospodinjstvih itd. Tako bo odpadlo več boljše rjavega premoga za industrijske namene.

Udarniki trboveljskega rudnika pozivalo na individualno tekmovanje vse rudarje FLRJ

Danes pričajo rudarji, zaposleni na delovišču (delovnem prostoru) 204 vzhodnega obrata rudnika Trbovlje individualno šestmesečno tekmovanje. Namen tega tekmovanja je čim bolj zvišati storilnost posameznika in s tem kar najbolj prekoračiti plansko nalogo. Rudarji, ki napovedujejo tekmovanje, so vsi dvakratni udarniki, tovariš Dornik Matija pa je trikratni udarnik.

V svojem pozivu vsem rudarjem FLRJ pravijo med drugim:

Na poziv zagorskih rudarjev na tekmovanje za doseg in prekoračenje po višanega proizvodnega plana se obvezujemo rudarji, zaposleni v rudniku Trbovlje na vzhodnem obratu, delovišče 204:

1. da bomo po planu določeno storitev na enega moža prekoračili dnevno za 25 %;
2. da bomo delovni čas najracionalneje izkoristili, da ne bomo imeli nobene neopravičene izostanka ali zakasnitve na delo;
3. da bomo izboljšali kvaliteto premoga za 2 %;
4. da bomo prihranili na razstrelivu 2 % in na jamskem letu 2 %;
5. da bomo na minimum znižali nevarnost pri delu, vodeč največjo skrb za varnostne naprave;

6. da bomo usposobili tri priučene kopače za kopače in v splošnem naše znanje in izkustva dela prenašali na ostale tovariše;

7. da bomo aktivno sodelovali v delu sindikalne organizacije.

Z željo, da dajo vsi delavci vse svoje sile za realizacijo petletnega plana, pozivamo na šestmesečno individualno tekmovanje po gornjih točkah vse rudarje FLRJ. Tekmovanje se bo pričelo 1. junija in končalo 25. novembra 1947. Rezultati najboljših v posameznih rudnikih in rezultati zmagovalca bodo objavljeni 29. novembra 1947.

Za kontrolo tekmovanja predlagamo, da se iz predstavnikov Zveznega ministristva za rudarstvo in Centralne uprave Zveze rudarjev Jugoslavije osnuje komisija, ki bo po svojih organih kontrolirala potek tekmovanja in na koncu proglasila zmagovalca.

Trbovlje 28. maja 1947.
Rudarji, zaposleni na delovišču 204 vzhodnega obrata rudnika Trbovlje:
Prva tretjina: Dornik Franc, Zabkar Franc, Lapornik Silvo.

Druga tretjina: Karlič Ivan, Dornik Matija, Jerman Jože.

Tretja tretjina: Zupančič Jože, Goršek Anton, Dornik Anton.

Rudarji Zabukovce sledi o vzgledu udarnih skupin 14 in 11

S tem, da je premogovnik v Zabukovci izpolnil svojo aprilsko proizvodno nalogo le za 89 %, ne moremo trditi, da ogromna večina rudarjev ne opravlja dobro svoje dolžnosti do petletnega plana. Vzrokov za to je več. Največ so k neuspehu pripomogli izostanki in s tem v zvezi slaba delovna disciplina posameznih rudarjev. Sindikalna organizacija in uprava sta na sestankih z izostankarji in s preprečevalnim nastopom do posameznih izostankarjev v sorazmerno kratkem času uspeli znižati število izostankov od 83 na 3 do 4 dnevno. V pomoč so bili s svojim zglednim delom udarniki. Vsekakor je to že uspeh, pa čeprav število dosedanjih izostankov ni prav nič poveljavno.

Če pri tem upoštevamo, da je lepo število sezonskih delavcev odšlo na gradilišča, okrog 35 mladih rudarjev pa k vojakom, vidimo, da se to na proizvodnji premogovnika takoj pozna. Prav tako vplivajo na proizvodnjo tudi geološke prilike, ki ustvarjajo izredno težke delovne pogoje. Omeniti moramo, da v tem rudniku premogovni sloj ni strujen. Premog se pojavlja le v nekaj metrov debelih žilah. Zaradi tega je treba kopati od spodaj navzgor. Poleg vsega tega dela težave tudi metanska jama, na kar je treba izredno paziti.

Kljub vsemu temu v maju ponovno presegajo plansko postavko za povprečno 18 %. To ne pomeni samo, da sedaj zaposleni rudarji izpolnjujejo proizvodno nalogo, temveč da opravljajo tudi delo tovarišev, ki so odšli, saj je bila planska postavka določena na osnovi števila rudarjev, zaposlenih na dan 1. januarja t. l. Prav tako so znižali tudi proizvodne stroške. Potrošnja streliva je padla za 30 %.

Rudarji stalno tekmujejo. V prvomajskem tekmovanju so dosegli lepe uspehe in zasedli v drugi skupini premogovnikov Slovenije drugo mesto. Lani so bili celo na prvem, a jih je letos posekal premogovnik Huda jama. V kratkem bodo uvedli prehodne zastavice.

V tekmovanju se zlasti odlikujejo udarniki. Trideset jih je: med njimi štirje, ki so bili že drugič proglašeni. S svojim zgledom dajejo pobudo ostalim rudarjem, ki se drug za drugim vključujejo in ustvarjajo pravi tekmovalni duh.

Kar oglejmo si delo skupin 14 in 11, ki sta brez dvoma najboljše v tem premogovniku. V skupini 14 delata poleg drugih tudi udarnika Miklovc, ki presega normo za 72 %, in Marah Franc, v skupini 11 pa dvakratni udarniki Kuzman Mirko, Oblak Maks in Viber Jože, ki presega normo za 68 %, ter udarnik Zelenik Pavel. Ti dve skupini stalno med seboj tekmujeta. Dogodilo se je, da so rudarji drugih skupin iznesli, da skupini 14 in 11 dosežeta take uspehe le zaradi dobrih delovišč (delovnih prostorov). Potem očitku sta omenjeni skupini dobili slaba delovišča, a sta kljub temu znatno presegli normo, kar ni uspelo drugim skupinam niti na najboljših deloviščih. To pomeni, da si znata dobro razdeliti in sploh organizirati delo ter izkoristiti sleherni trenutek za dvig delovne storilnosti. Prav tako se v neki drugi skupini odlikuje dvakratni udarnik Močivnik Karel, ki mu pa še ni uspelo dovesti skupine do tako učinkovitega dela.

Dobro delajo tudi delavci pri odvozu. Zavežajo se važnosti tega. Za dosežene uspehe gre predvsem zasluga strojevodji Ramšaku Ernestu, ki je bil že nagradjen in je vesten ter požrtvovalen delavec.

Med drugimi se odlikujejo tudi strokovni delavci v delavnicih, katerih za sluga je, da separacija, ki je v času okupacije zaradi popravil stala tudi dva do tri dni, nemoteno deluje. Ti strokovni delavci večkrat prostovoljno delajo tudi v svojem prostem času.

V mehanični delavnici smo govorili z udarnikom Hajnikom Antonom, ki je v delavnici s pomočjo ostalih strokovnih delavcev ovrgetl stari sistem dela in uvedel novega, sodobnejšega. Ponosen je na svojo novo, moderno stružnico. Zaprletli

semo se z njim v pogovor. »Storimo vse, da omogočimo nemoteno obratovanje. Izdelujemo nadomestne dele in vršimo popravila na važnejših in drugih strokovnih napravah,« je povedal.

V premogovniku so norme uvedli novembra preteklega leta. Od kraja se delavci niso dovolj zanimali za norme. Zdej pa se stalno ustavljajo pred preglednim grafikonom dnevne storilnosti delovnih skupin tako v Stari jami kot v Barbari jami. Grafikonu so sicer preprosti, saj prikazujejo dnevno produkcijo delovnih skupin in število izkopanih vagončkov premoga. Obveznosti določijo uprava v sodelovanju sindikata za teden dni naprej (šest delovnih dni) in za vsak dan posebej, upoštevaje delovne pogoje posameznih skupin. Rdeče številke pomenijo, da je dnevna postavka dosežena ali presežena, plave pa nasprotno. Uprava bi morala skupno s sindikatom uvesti popolnejše grafikone.

Važno je tudi vprašanje gradnje novih rudniških naprav in stanovanjskih hiš. Do sedaj so investirali v rudnik več, kot je stara Jugoslavija investirala ves čas obstoja. Poleg tega so leta 1945, zgradili dve stanovanjski hiši, leta 1946, zopet dve, letos pa predvidevajo gradnjo ene stanovanjske hiše in modernega doma za 40 sameških rudarjev. V rudniku so dogradili centralni jašek, ki je najgloblji od vseh in veže obe jami. Na Savinji so zgradili tudi nov železobetonski most, ki veže premogovnik z železniško postajo v Zalecu. V gradnji je tudi garaža, vagonška tehnica in Zalecu in strojnica za nov izvozni jašek.

Sindikalni odbor in pododbori nudijo premalo pomoči upravi pri njenih nalogah v zvezi z proizvodnjo. Bolj bi morali skrbeti za dvig novih strokovnih kadrov in dobrih rudarjev, saj se precej obični pomanjkanje delovne sile. Pač pa skrbje, da starejši rudarji vzgajajo mlajše, posebno učence, ki delajo pod vodstvom in kontrolo najboljših rudarjev. Imajo tudi strokovni tečaj, ki ga pa obiskuje premanjno število rudarjev. Vse premanjno pazljivo posveča sindikalna podružnica študijskim sestankom in drugemu množičnemu delu.

Rudarji imajo svojo godbo na pihala, pevski zbor, dramsko skupino, knjižnico in dva fizikalna aktivna. Študijski krožki niso kos svojim nalogam, ker so premalo obiskani in ne posvečajo dovolj pozornosti proučevanju plana.

Premogovnik v Zabukovci ima kljub težkim pogojem dela lepe izgledje za doseg uspeha. Važno je le, da bo delovni član udarnikov in skupin 14 ter 11 zajel vse rudarje. Ključ »Več premoga naši industriji« naj bo zaobljuba slehernega rudarja in nameščenca. V.

V LR Hrvatski so letos posejali dvakrat več sladkorne pese kot lani

Letošnja setev sladkorne pese na področju LR Hrvatske je bila kontana deset dni pred določnim rokom, plan je bil pa izpolnjen 103,24 %. Letos so posejali dvakrat več površine kot lani.

Najboljši uspeh pri setvi sladkorne pese je dosegla osiješka sladkorna tvornica »Partizan«, ki je prekoračila setveni plan za 7,80 %. Sladkorna tvornica v Branjinem vrhu je tudi prekoračila plan, medtem ko je sladkorna tvornica v Zupanji dosegla plan do 97,59 %. Predelovali bodo sladkorno peso v treh velikih sladkornih tvornicah v Osijeku, Branjinem vrhu in v novo zgrajeni tvornici v Zupanji. Tovarne čistijo in pripravljajo narave za delo ter se oskrbujejo s potrebnimi količinami premoga ter ostalim pogonskim materialom.

Plan za prevoz sladkorne pese v tovarne določa, da bodo med pobiranjem pese vse živalske vprege in kamioni mobilizirani za prevoz. Polaganje tira na progi Borovo-Vukovar-Tovarnik-lica se vrši posebejno, ker so na tem odseku posejane s peso velike površine zemljišča. Redčenje in okopavanje sladkorne pese je že pričelo.

Z ustanavljanjem jasli in domov igre in dela, ustvarjamo temelj za izvedbo petletnega načrta.

Bevin obrazložil britansko politiko na kongresu laburistične stranke v Margateu

Laburistična vlada doživela poraz v vprašanju notranje politike

Margate, 31. maja. Dopsnik Tanjuga poroča: Britanski zunanji minister Bevin je imel na zasedanju kongresa laburistične stranke v Margateu govor, v katerem je obrazložil britansko zunanjo politiko, pričeni od Daljnega vzhoda pa preko Srednjega vzhoda do Grčije. Obtožil je kritike, da mu »zadajajo udarec v hrbet«, posebno pa Zilliacusa. Branil je britansko politiko na Srednjem vzhodu, izjavljajoč, da ni odvšen samo življenjski standard britanskih delavcev od tega, če bo Britanija obdržala svoje pozicije na Srednjem vzhodu, marveč je tudi v interesu Indije, da Britanija obdrži svoje petroleške koncesije na Srednjem vzhodu.

Bevin se glede vprašanja Palestine ni hotel obvezati v imenu britanske vlade, da sprejme sklep ZN. V pojasnilo je navedel incident v Krfskem prelivu z znanimi argumenti o »vzdržljivosti in potrpežljivosti«, ki jo je Velika Britanija pri tem pokazala. Glede Grčije je Bevin izjavil, da se mu ni potrebno nič opravičevati. Rekel je, da »so še nekatere stvari, ki se dogajajo v drugih balkanskih državah, vendar se ne želi obširneje zadržati pri tem vprašanju.

Bevin je bolj določno govoril samo o odnosih z Vzhodno Evropo. O vprašanju Poljske je navedel natančno listo tistih Poljakov, ki so v Veliki Britaniji in tudi tistih, ki so repatriirani ter je ponovil svojo prejšnjo izjavo, da bo vzpodbujal vse Poljake, »ki so še v inozemstvu, da se vrnejo v domovino.

Bevin je tudi obširno govoril o položaju v Nemčiji. Podal je dramatično izjavo o skupni angloameriški politiki v Nemčiji, ki je bila pravi v istem času prečutana tudi v Nemčiji. Bevin se je nadalje dotaknil problema standardizacije orožja med ZDA in Veliko Britanijo in je skušal opravičiti ta ukrep.

O sodelovanju med državami na gospodarskem polju je Bevin ponovil svojo staro izjavo, da je »priporočil Jugoslovonom, Avstrijcem, Italijanom, Francozom in Švicarjem, naj se spoznaejo o skupnem izkoriščanju alpskih vodnih sil.

Bevinov govor je ugodno sprejel en del udeležencev, medtem ko je bil drugi del delegatov očitno bolj zainteresiran glede vprašanj notranje politike kot pa za zunanjo politiko. Vodstvo stranke in konferenca je v celoti izkoristilo svoj vpliv, da zmede delegate. Ti delegati niso imeli možnosti, da bi se popolnoma uveljavili.

Dejstvo pa je, da je vlada doživela poraz v vprašanju notranje politike in da je konferenca, ki je dala veliko število glasov za opozicijo, izrazila globoko zaskrbljenost glede zunanjih obveznosti.

Na konferenci je prevladoval občutek, da gre Velika Britanija že resnejši gospodarski krizi nasproti. Zato so se predvsem zadrževali pri vprašanju trgovine z Vzhodno Evropo, ZSSR in državami z načrtnim gospodarstvom. Tudi Bevin je glede tega vprašanja rekel, da je Velika Britanija že določila ukrepe za povečanje svoje trgovine. Rekel je, da bo Sovjetska zveza kmalu v takšnem položaju, da bo lahko izvažala znatne količine živil.

Rezolucije, s katerimi se odobrava gladna zunanja politika, niso bile sprejete.

Vremenska napoved za nedeljo 1. junija: Jasno, podnevi do 30 stopinj.
Tedenska vremenska napoved: Sredi tedna kratkotrajne padavine z nevihtami, drugače ves teden pretežno jasno.

jete s štejetim glasov, marveč z dviganjem rok, ker si je vlada zagotovila podporo znatnega števila delegatov.

Bevin je le začasno zmagal nad svojimi kritiki

London, 31. maja. Dopsnik Tanjuga poroča: Po govoru, ki ga je imel britanski zunanji minister Bevin na letni konferenci laburistične stranke v Margateu, je prevladovalo mišljenje, da je Bevin le začasno zmagal nad svojimi kritiki. Ta začasna zmaga je bila dosežena ne samo zaradi tega, ker je na govorniškem odru ves čas prevladovala politika stranke kot celote, marveč tudi zaradi tega, ker so posamezni kritiki Bevinove zunanje politike izpomenili stališče. Nepričakovano so sklenili, da zavzamejo blago in umerjeno stališče.

Glavni vzrok neuspeha laburističnih »opornikov« je v tem, da jim ni uspelo prepričati konference, da so določena vprašanja notranje politike Velike Britanije v najboljši zvezi z zunanjo politiko. Omejili so se na posamezne napade glede določenih vprašanj zunanje politike.

Celotno jutranje britansko časopisje posveča največjo pozornost debati o britanski zunanji politiki in Bevinovemu govoru na letni konferenci. Britansko konservativno časopisje je

enodušno v svojih pohvalah Bevina in njegove politike. Tako pišeta »Daily Mail« in »News Chronicle«, da je Bevin »triumfalni« nad svojimi nasprotniki, a list lorda Beaverbrooka »Daily Express« poudarja odločnost, ki jo je pokazala Velika Britanija pri dvigu svojih kolonialnih posesti in tudi potrebo, da se nadaljuje takšna politika v trenutku, ko je gospodarska politika ZDA »tako sumljiva«.

»Bevinovo namigavanje — piše »Daily Express« — na gospodarske načrte na Srednjem vzhodu nam daje upanje, da ni izginila vsaj misel o možnosti imperija.«

Glasi laburistične stranke »Daily Herald« hvali Bevina in njegovo zunanjo politiko, napada pa tudi Zilliacusa, ker je izjavil, da je izbrala Velika Britanija pot politike sile.

Na drugi strani pa napada »Daily Worker« Bevina in njegovo politiko ter poudarja na resnost posledice take politike. Pod naslovom »Bevin se s tem izmotava« prinaša list uvodni članek, v katerem je rečeno:

»Debata je bila površna in najrevnejša od vseh dosedanjih debat na konferencah laburistične stranke. Izgledalo je, kot da je kritike Bevinove politike zasenčila njegova prisotnost. Če bi namesto Bevina nek torijevski zunanji minister navedel podobna mnenja, bi nastala med delegati prava zmeda.«

Preskrba z žvili v sovietski coni Nemčije je zagotovljena

Berlin, 31. maja (Tanjug). V zvezi s poročili listov v zapadnih cenah Nemčije, da so baje v sovietski okupacijski coni znižali živilske obroke, je objavil Sovinformburo te-le podatke o prehranbenem položaju v sovietski coni:

Rudarji prejemajo dnevno 3 do 4 tisoč kalorij, kar je 4 do pet krat več, kakor prejemajo rudarji v posameznih središčih v Porurju. Delavci v večjih mestih sovietske cone dobivajo od 1735 do 2088 kalorij. Nameščenci in ostali del prebivalstva 1517 kalorij, otroci pa 1480 do 1740 kalorij. V poljedelskih krajih prejemajo delavci 1500 do 2000 kalorij, ostali del prebivalstva 1336 kalorij, z izjemo proizvajalcev. Razen teh dnevnih obrokov dobivajo delavci, zaposleni v važnih industrijskih vejah in železniškem prometu, dopolnilni obrok 480 do 770 kalorij dnevno. Dopolnilni

obrok dobivajo tudi noseče žene, bolniki in otroci v dežjih domovih. Vsi ti obroki so stalni ter se izdajajo v celoti in pravočasno.

Preskrba z vsemi žvili je v sovietski coni popolnoma zagotovljena ob prihodnje žetve, čeprav je bilo od lanske žetve na podlagi pogodbe izvoženih v britansko cono 115.000 ton žita in 14.000 ton krompirja.

Berlinski listi poudarjajo, da se je treba za stabilno stanje prehrane v sovietski coni zahvaliti predvsem izvedbi in ugotovitvi demokratičnih reform, racionalnemu izkoriščanju celotne obdelane površine in pa sistemu obveznega odkupa žita ter pravici kmetov, da presežek uporabijo kakor sami hočejo, kar jih podziga k temu, da povečajo posejane površine.

Truman skuša nahujskati Evropo proti ZSSR

New York, 31. maja (Tanjug). »PM« prinaša vest, da je imel bivši podpredsednik ZDA Henry Wallace govor v Denverju, država Colorado, v katerem je obtožil Trumanovo vlado, da skuša nahujskati Evropo kot celoto na vojno proti Sovjetski zvezi.

Wallace je nadalje izjavil, da hočejo ameriški imperialisti, ki govorijo o demokraciji, z vojaško silo doseči svoj pravi cilj — petrolej v Saudovski Arabiji ter si zagotoviti gospodarstvo na svetu, uničujoče vse progresivne sile.

Washingtonski krogi zagovarjajo idejo separatnega miru z Japonsko in Nemčijo

New York, 31. maja (Tanjug) Čeprav so ZDA podpisale deklaracijo ZN, v kateri se zavzemajo izza časa vojne slovesno obvezujejo, da ne bodo sklepali separatnega miru s sovražnimi državami — kakor javljajo — je naletel predlog bivšega predsednika Hooverja glede vpra-

šanja separatnega miru med ZDA ter Nemčijo in Japonsko na podporo aji vsaj na prijateljsko stališče vplivnih uradnih krogov.

Washingtonski dopisnik lista »New York Times« je izjavil 28. maja, da je po poročilih zunanji minister Marshall tudi privatno proučeval ta predlog z voditelji kongresa. Direktor »New York Timesa« v Washingtonu in politični komentator Crook piše v svojem članku, da je imel Hoover, ki je diskuriral, kakor izgleda, o zunanji politiki s Trumanom, dovolj povoda smatrati, da Truman ne nasprotuje Hooverju v pogledu odkritega poudarjanja predloga o separatnih mirovnih pogajanjih.

Indijski nacionalni kongres proti razdelitvi Indije

London 31. maja. (Tanjug.) AFP je zvedel v Londonu, da je indijski nacionalni kongres sporočil britanski vladi, da kongres v nobenem primeru ne bo odobril razdelitve Indije. Kongres se bo s silo uprl vsakemu britanskemu poskusu, ki bi skušal dati prednost uvedbi sistema, slonečega na razdelitvi.

Borba za demokracijo na Madžarskem

Ko je oktobra 1944 Rdeča armada prekorčila Karpate in stopila v Pansonsko nižino, je politično življenje na Madžarskem stopilo v novo dobo. V Debrecenu se je decembra 1944 sestala začasna narodna skupščina. Leta je na svoji prvi seji ospovala in priznala začasno vlado, ki je že par dni nato objavila Nemčiji vojno.

Na Madžarskem se je zopet obnovilo demokratično življenje. Novembra 1945 so bile prve svobodne volitve. Pri teh volitvah levčarski blok ni mogel doseči absolutne večine. Horthyjevski reakcija, ki je 25 let zastrepala madžarsko ljudstvo z antidemokratsko propagando, je precej desorientirala madžarsko javno mnenje. V vsej tej pretekli dobi je morala Komunistična partija Madžarske omejiti svojo aktivnost le na ilegalno delo. Pri teh volitvah je dobila stranka malih posestnikov 37% glasov, komunisti 17%, socialdemokrati 17,4%, narodno kmečka stranka 6,8%, levčarski blok, ki ga tvorijo komunisti, socialdemokrati in narodno kmečka stranka, je dobil 41,2% glasov.

Toda stranka malih posestnikov je že kmalu po osvojitvi de facto zastupila linijo, ki so jo zgoraj citirane stranke formulirale v poslednji fazi druge svetovne vojne. Stranka malih posestnikov danes ni več zagovornik težen »malih posestnikov, kot bi se jim morda pričakovalo po njenem skromnem naslovu (stranka je na primer zmagala v Budimu, kjer so si pešantski trgovci postavili svoje luksuzne vile). Stranka postaja vse bolj zastopnik težen veleposestnikov, ki so izgu-

partijo, marveč sploh pozicijo levčarskega bloka. Po splošnem bi ta blok dobil na prihodnjih volitvah 50—52% glasov in tako izoliral stranko malih posestnikov in vse reakcionarne tabore.

Nobenega dvoma ni, da bi stranka malih posestnikov pristala na volitve le pod pogojem, če bi bilo ameriško posojilo že v naprej zagotovljeno. Prav takšno stališče so kot znano pokazali tudi avstrijski klerikaleji; le-ti stalno zatrjujejo, da sedanji čas ni primeren za izvedbo novih volitev. Madžarska reakcija računa, da bi eventualno ameriško posojilo ojačalo pozicije madžarskega srednjega razreda in s tem tudi okrepilo kredit stranke malih posestnikov pri širokih prosihiških masah ter končno omajalo vpliv levčarskega bloka, zlasti Komunistične partije.

Madžarska Komunistična partija je bila promotor dveh važnih reform, ki jih je Madžarska že izvedla: agrarne reforme in stabilizacije valute. Stabilizacija madžarske valute, ki jo je vlada izvedla sredi lanskega leta, je prekrizala račune madžarski reakciji; le-ta je v neurejenih ekonomskih razmerah skušala kovati kapital in atopiti nezadovoljstvo ljudstva v koritu nacionalnega šovinizma. Madžarska valuta je danes forint (4,20 din — 1 forint).

Agrarna reforma, ki je bila do te vojne ne le na Madžarskem, marveč sploh v Podonavju eno najbolj perečih vprašanj, je brez dvoma najvažnejši dogodek novejšje madžarske zgodovine. Dovolj je, če poudarimo, da je imelo leta 1938 16.000 veleposestnikov toliko zemlje kot vsi ostali madžarski kmetje skupaj (le-teh je okrog dva milijona). Leta 1945 so na podlagi agrarne reforme razdelili med kmete

FIZKULTURA

Armado no gometno prvenstvo

Včeraj dopoldne dne 31. maja se je tekmovalje za prvenstvo nadaljevalo s tekmo med Kranjem in Radovljico.

Radovljica: Kranj 3:2 (1:1)

V tej tekmi sta se spoprijela Kranj kot jesenski in Radovljica kot pomladenski armadni prvak. V začetku je izgledalo, da Radovljica ne bo izdržala silnega tempa, ki ga ji je diktriral Kranj. Toda v drugem polčasu je obratno Radovljica prevzela vso iniciativo. Kranj je sicer prišel v vodstvo z 2:1, toda Radovljica je z novim elanom izenačila. Igra je bila dvakrat podaljšana in v drugem podaljšku je Kranj s avtogolom postavil končni rezultat. — Kranj je začel igro v svesti si svoje zmage. Radovljica se je odlikovala s svojo obrambo; v napadu pa ni imela realizatorja. Kranj je čisto igral zelo podrejeno vlogo in zaslužen izpadel iz tekmovalja.

Ljubljana I.: Reka 3:3 (1:0)

V tej tekmi, ki se je odigrala že dne 30. t. m. popoldne, je moštvo Ljubljane vodilo v prvem polčasu že s 3:0. Reka je v drugem polčasu vredno izboljšala svojo igro, dosegla najboljši rezultat 3:3 in po dveh podaljških ji je žreb pripisal zmago, ki je zasluženja. Naj-

Prvenstvo Balkana v košarki in odbojki

Moška in ženska ekipa Madžarske sta premagali jugoslovansko

Balkanski šampionat se je dne 30. maja nadaljeval s tekmi v odbojki in košarki. Največje presenečenje predstavlja zmaga košarske ekipe Trsta nad moško ekipo Bolgarije. Jugoslovanski ekipi pa sta izgubili proti madžarskima, ki sta se izkazali že na evropskem prvenstvu v Pragi. Rezultati so naslednji:

Odbojka — moške ekipe: Romunija: Madžarska 3:0 (15:3, 15:6, 15:7); Romunija: Bolgarija 3:1 (15:10, 15:17, 15:11, 15:10); Jugoslavija: Albanija 3:0 (15:6, 15:5, 15:5). V odbojki je ženska ekipa Romunije premagala bolgarsko z 2:0 (15:11, 15:6).

Košarka — moške ekipe: Turci: Bolgarija 34:26 (16:15); Romunija: Albanija 35:32 (27:10); Madžarska: Jugoslavija 47:27 (17:15).

V košarki je ženska ekipa Madžarske premagala Jugoslavijo z 41:16 (20:7).

Madžarske ekipe odbojke in košarke so včeraj obiskale albansko mladinsko progro Drac-Elbasan. Med drugim se si ogledale pripravljalsna dela za predor Rogozina.

Vodja madžarskih ekip Gardonji je po zradni mladince, ki delajo v predoru, in med drugim rekel: »Vaš zglede nam bo vedno pred očmi, o njem bomo pripovedovali mladini naše dežele.«

Akademija

zavoda za fizkulturo

Ob zaključku šolskega leta, preden bodo odptovali v Beograd na fizkulturni zlet in parado, priredijo slušatelji Zavoda za fizkulturo v Ljubljani samostojno akademijo, za katero vlada med vsemi športniki in telovadci veliko zanimanje. Namen vsake vođine šole naj ne bo samo skrbi za vzrojo novega kadra, temveč tudi za napredek stroke same. Tako je tudi naloga ljubljanskega zavoda, da obogati slovensko fizkulturno z novimi dognanji in metodami.

Telovadne sestave, ki jih bodo na akademiji prvič izvajali, so delo predmetnih učiteljev. Spored obsega naslednje točke: Pansonsko suito (ljudske plese v narodnih nošah), demonstracijo sodobne splošne vadbe, šolo boksa, deklinski nastop s kolebnicami, košarko, simulane preskoke, akrobatično vaje na orodju, nastop atletov s koreografsko kompozicijo in ritmične vaje z žogami. Celokupna telovadna akademija slušateljev Zavoda za fizkulturo bo izraz težnje po splošnih metodah vadbe, težnje po boljši fizkulturni od on, ki smo jo poznali v predprilski Jugoslaviji. Ker gre za nastope, pri katerih bo prišla do izraza nova tehnično razgiba-

boljši mož na igrišču je bil Erač, centerhal Reke. Tekmo je sodil Goli.

Kranj: Celje 5:0 (4:0)

Moštvo Kranja je ponovilo svojo pozicijo in sistematično dobro igro ter to zanimivo tekmo zaslužen odločilo v svojo korist. Moštvo Celja, ki se v prvem polčasu ni znašlo, je pozneje nudilo znaten odpor.

Tekma med Trstom in Pazinom se ni odigrala, ker je bil Pazin tehnično zadržan.

Postojna: Idrija 5:1 (1:1)

Ta tekma je bila kvalitativno na višini ligaskih tekem, saj se je odlikovala po tehnični igri v poigravanju in podajanju žoge zelo ostro, toda brez groboti. Postojna je zasluženja zmagala, toda Idrija se ne more ceniti po rezultatu.

Včeraj popoldne 31. maja so se odigrale naslednje tekme:

Reka:Trst 6:3 (4:2); sodil Pucihar Anton.

Maribor:Logatec 1:0 (1:0); sodil Macoratti.

V finalem so se plasirala moštva: Reka, Radovljica, Maribor in Postojna. Kot peto moštvo bo nastopala v finalu reprezentanca Armade.

na in v tem smislu napredna smer v fizkulturi, opozarjamo okrajne in društvene vaditelje, da se akademije udeležijo.

Prireditve bo v četrtek 5. junija ob 8.30 na letnem telovadišču Tabora.

Davisov pokal

Včeraj se je začela četrtfinalna tekma evropske cone za Davisov pokal med Jugoslavijo in Belgijo.

Češkoslovaška: Nova Zelandija 2:0

V Pragi se je 30. maja odigral prvi del tekmovalja med Češkoslovaško in Novo Zelandijo. Drobni je premagal Robesona s 6:2, 6:2, 8:6. Čornik pa Mac Kenzija s 6:3, 6:4, 7:5.

Francija: Monako 2:0

Bernard: Noges 6:1, 6:2, 6:0; Destremans: Landau 6:3, 6:2, 6:1.

Tretja številka revije »Narodna krila«

Te dni je izšla 3. številka športno-letalske revije »Narodna krila«, ki vsebuje celotno vrsto zanimivih člankov iz vseh panog športnega letalstva. Revija prinaša bogato ilustrirane najnovejšje tehnične zanimivosti, poročila o uspešnih športno letalskih organizacijah in naši domovini in še več drobnejših vesti.

Med ostalim vsebuje 3. številka naslednje važnejše članke:

1. Zakaj letalo leti. Članek dr. ing. Kulija Antona, ki obravnava probleme aerodinamike na zelo podoben način.
2. Osnovni zakoni letenja. Članek, v katerem so zajeti vsi najnovejši problemi letenja, prav tako pa tudi problemi, ki so že kolikor toliko razjasnjeni.
3. V članku »Batni in reakcijski motorji« primerja pisec delovanje, prednosti in nedostatke prvih in drugih.
4. Zamiisel jadralnega letala in njegov prototip je članek, kjer nam pisec nakaže vse probleme, na katere naleti konstruktor če pri samem projektiranju nove konstrukcije.
5. Ribnica: Bloke, Dobrevlje — naša jadralna centri, kjer nam avtorja Slavovca in Čener prikazuje dobrih pogoje za jadranje na teh terenih.
6. Priprava za prvi skok s padalom je zanimiv in poučen članek, ki nas seznanja z vsimi potrebnimi pripravami za prvi skok s padalom.
7. Specifični ulomek pri modelih. V tem članku bodo lahko modelarji našli potrebna navodila, na kaj morajo paziti pri gradnji svojih modelov.
8. Zgradimo model z dieselmotorjem. Članek prinaša navodila za gradnjo modela z dieselmotorjem po načrtu, ki je priložen v reviji.
9. Sergej Vladimirovič Iljušin, pionir sovjetskega letalstva; popis njegovih zaslug pri izgraditvi močnega sovjetskega letalstva. Na revijo se lahko naročite pri Republiškem odboru za športno letalstvo, Ljubljana, Tyrševa cesta 11-1. Cena posamezne številke je 15 din. Trimesečna naročnina 40 din in polletna pa 75 din.

dva milijona hektarjev zemlje, zemljo pa je dobilo 640.000 kmetov.

Znan je odpor katoliške cerkve proti agrarni reformi. Primas madžarske Pimdsenty je v svojem pastirskem pismu imenoval agrarno reformo maščevalno dejanje. Prav to, da ooficialna madžarska cerkev še danes podpira srednjeveški fevdalni sistem, potrjuje, da se še ni prilagodila novim socialnim reformam. Vendar se vpliv cerkve omejuje na bolj zaostalo kmečko maso, v mestih pa njen vpliv vedno bolj pada.

Večina katoliških vernikov in celo znaten del predstojnikov cerkve pa se ne strinja s takšnim stališčem madžarske primasa, ki izkoristi cerkveno leco proti ljudstvu. Pripomniti moramo, da zija med visokimi cerkvenimi dostojanstveniki in nižjo duhovščino nepremostljivi prepad. Opozicionalno stališče enega dela madžarske duhovščine do demokratičnih reform izziva veliko nezadovoljstvo ljudstva, ki grozi javno kritizirati zadržanje cerkve med fašističnim režimom. Madžarski primas je danes obdan od članov madžarskega plemstva in bivših veleposestnikov, ki sanjajo zopet o tem, kako bi pridobili svoj prejšnji vpliv; le-ti bi z odprtimi rokami pozdravili povratek habsburškega režima. Ni treba posebej poudarjati, da ti elementi že v naprej dvomijo v uspeh triletnega plana in da so pripravljeni prodati Madžarsko in njeno nacionalno neodvisnost za par stotisoč ameriških dolarjev, samo da se zopet dokopljejo do prejšnjih položajev.

Stališče Komunistične partije Madžarske in vsega levčarskega bloka v vprašanju posojila je: posojilo brez političnih koncesij, to je na čisto ko-

mercialni osnovi. Madžarska Komunistična partija odklanja kakršno koli posojilo, ki bi omejilo suverenost madžarskega naroda. Če bi Madžarska kdaj koli sprejela takšno posojilo, kot ga je dobila na primer Grčija ali pa Turčija, bi s tem avtomatično zapustila sedanjo zunanjo politično orietacijo in priznala, da odklanja sodelovanje v okviru držav podonavskega bazena. Madžarski zunanji minister Gyöngyössi je opetovano poudaril, da so prijateljstvo s Sovjetsko zvezo in dobri odnosi z vsemi podonavskimi deželami osnova madžarske zunanje politike. Madžarska zato že a priori odklanja vsak poizkus, ki bi mogel ogroziti vsakotno Sovjetske zveze.

Ekonomski razlogi so tisti, ki narokujejo Madžarski najboje politično sodelovanje s sosednjimi podonavskimi državami. Madžarska trgovina se je po drugi svetovni vojni preorientirala. Madžarska absorbira danes gros surovin predvsem iz vzhodnoevropskih držav. V teh državah so zastopane vse surovine, ki jih potrebuje Madžarska za svojo industrijo. V okviru vedno večjega sodelovanja podonavskih držav so se v poslednjem času intenzificirali tudi gospodarski stiki z Jugoslavijo. Tu se odpirajo vedno boljše perspektive za obe državi.

Ob priliki obiska jugoslovanskih novinarjev na Madžarskem se je ob vsaki priliki in na vsakem koraku potrdila volja madžarskega ljudstva in odgovornih državnikov po konstruktivnem sodelovanju z novo Jugoslavijo. Tako sodelovanje bi brez dvoma okrepilo progresivne sile madžarskega naroda in znatno oslabilo nezaupanje nekaterih krogov do ljudske demokracije. M. O.

S šahovskega dvoboja v Rogški Slatini

Veliki dvoboj Hrvaška-Slovenija... Šahovski dvoboj v Rogški Slatini... Veliki dvoboj Hrvaška-Slovenija...

Množičnost prireditve je tisto, kar daje tekmi poseben pomen... Množičnost prireditve je tisto, kar daje tekmi poseben pomen...

Drugi zopet bodo seštevili točke, ki jih je sekcija ali sindikalna podružnica prinesla... Drugi zopet bodo seštevili točke, ki jih je sekcija ali sindikalna podružnica prinesla...

Od partij, ki so bile v dvoboju s Hrvaško igrane, je teoretično najbolj zanimiva partija, ki jo je igral vele mojster Vasa Pirc... Od partij, ki so bile v dvoboju s Hrvaško igrane, je teoretično najbolj zanimiva partija...

Drabnih zanimivosti je bilo na tekmi toliko, da jih komaj zajeli v posebno brošuro... Drabnih zanimivosti je bilo na tekmi toliko, da jih komaj zajeli v posebno brošuro...

Pravilna izbira otrok za počitniške kolonije bo omogočila, da bo deležna letovanj predvsem zdravstveno in socialno najpotrebnejša mladina... Pravilna izbira otrok za počitniške kolonije bo omogočila, da bo deležna letovanj predvsem zdravstveno in socialno najpotrebnejša mladina...

Nešetokrat je z uspehom zastopal barve Zagreba, Hrvaške in enkrat tudi Jugoslavije... Nešetokrat je z uspehom zastopal barve Zagreba, Hrvaške in enkrat tudi Jugoslavije...

Najmlajša udeleženca sta bila 15-letni pionir Vrhovec iz Ljubljane... Najmlajša udeleženca sta bila 15-letni pionir Vrhovec iz Ljubljane...

V slovenskem moštvu sta igrali dve ženski... V slovenskem moštvu sta igrali dve ženski...

So to drobne zanimivosti, ki dokazujejo, da ima slovenski šah že nekaj tradicije... So to drobne zanimivosti, ki dokazujejo, da ima slovenski šah že nekaj tradicije...

Od osvoboditve do danes je naše fizikalno gibanje doseglo že mnogo uspehov... Od osvoboditve do danes je naše fizikalno gibanje doseglo že mnogo uspehov...

Beli: B. Rabar Crni: V. Pirc... Beli: B. Rabar Crni: V. Pirc...

Važnost partije je v tem, kako je Pirc odgovarjal na 6. potezo belega... Važnost partije je v tem, kako je Pirc odgovarjal na 6. potezo belega...

OBVESTILA

Prijava pokojninskih skladov, ki nimajo lastnosti samostojnih nosilcev social. zavarovanja

Na osnovi čl. 17 Pravilnika o likvidaciji pokojninskih skladov... Na osnovi čl. 17 Pravilnika o likvidaciji pokojninskih skladov...

K tem pokojninskim skladom spadajo pokojninski skladi... K tem pokojninskim skladom spadajo pokojninski skladi...

Za pokojninske sklade, ki imajo samostojno upravo... Za pokojninske sklade, ki imajo samostojno upravo...

OPREDAJBA... Opredejba... Opredejba...

OPREDAJBA... Opredejba... Opredejba...

OPREDAJBA... Opredejba... Opredejba...

PIŠOVANJE

na Državno združeno-gospodarsko šolo (dvoletna) v Ljubljani

Po odredbi ministristva za trgovino in preskrbo... Po odredbi ministristva za trgovino in preskrbo...

1. sprejemni izpit na združeno gospodarsko šolo... 1. sprejemni izpit na združeno gospodarsko šolo...

Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS razpisuje... Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS razpisuje...

SREPREJMI IZPITI... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

PIŠOVANJE

na Državno združeno-gospodarsko šolo (dvoletna) v Ljubljani

Po odredbi ministristva za trgovino in preskrbo... Po odredbi ministristva za trgovino in preskrbo...

1. sprejemni izpit na združeno gospodarsko šolo... 1. sprejemni izpit na združeno gospodarsko šolo...

Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS razpisuje... Ministrstvo za ljudsko zdravstvo LRS razpisuje...

SREPREJMI IZPITI... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti... Sreprejmi izpiti...

Dopisi „Ljudski pravici“

Pismo iz Francije

Rudar Vencelj Zihel, izseljenec, ki se je po osvoboditvi vrnil iz Francije... Rudar Vencelj Zihel, izseljenec, ki se je po osvoboditvi vrnil iz Francije...

Pismo iz Francije

lje bodo pekarne dvakrat na teden zaprte... lje bodo pekarne dvakrat na teden zaprte...

STATISTIČNI PODATKI trgovin na drobno

Gospodarski oddelek pri MLO za glavno mesto Ljubljana... Gospodarski oddelek pri MLO za glavno mesto Ljubljana...

Današnji številki so priložene poštne položnice za plačanje naročnine

Naročnike prosimo, da poravnajo naročnino že v prvih dneh v mesecu!

UKINITEV POPOLNDAŠNJE VOZNE

Obveščamo potujoče občinstvo, da bodo 2. junija t. l. na avtobusni progi Ljubljana-Doblo... Obveščamo potujoče občinstvo, da bodo 2. junija t. l. na avtobusni progi Ljubljana-Doblo...

DNEVNE VESTI

Dne 29. maja je diplomiral na ljubljanski tehniški fakulteti za inženirja arhitekture... Dne 29. maja je diplomiral na ljubljanski tehniški fakulteti za inženirja arhitekture...

Priprave za »Teden matere in otroka« v sožanskem okraju

Kot po vsej Jugoslaviji, se bo od 1. do 8. junija t. l. tudi v našem okraju vršil »Teden matere in otroka«... Kot po vsej Jugoslaviji, se bo od 1. do 8. junija t. l. tudi v našem okraju vršil »Teden matere in otroka«...

Priprave za »Teden matere in otroka« v prevalskem okraju

Iz večine krajev prevalskega okraja prejmamo razveseljivo poročila o poteku priprav za »Teden matere in otroka«... Iz večine krajev prevalskega okraja prejmamo razveseljivo poročila o poteku priprav za »Teden matere in otroka«...

Priprave za »Teden matere in otroka« v prevalskem okraju

Iz večine krajev prevalskega okraja prejmamo razveseljivo poročila o poteku priprav za »Teden matere in otroka«... Iz večine krajev prevalskega okraja prejmamo razveseljivo poročila o poteku priprav za »Teden matere in otroka«...

DNEVNE VESTI

Dne 29. maja je diplomiral na ljubljanski tehniški fakulteti za inženirja arhitekture... Dne 29. maja je diplomiral na ljubljanski tehniški fakulteti za inženirja arhitekture...

Zamudnike

prosimo, da poravnajo naročnino za nazaj čimprej. Mesečna naročnina znaša 45 din.

